

DOMOVINA

Oglasil:

Za 1 mm x 60 inzeratnega stolpca mali Din 0-20, aradni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50.

Vedrajne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, pol-
letno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Ob obletnici smrti dr. Ivana Oražna

Dne 11. marca lanskega leta je nenadoma preminul v Ljubljani doktor Ivan Oražen, prvi šef zdravstvenega odseka za Slovenijo in prvi starosta in ustanovitelj Jugoslovanskega Sokolskega Saveza. Vse sokolstvo je prešnila globoka žalost ob smrti prvega brata staroste, ki je hotel videti ves naš narod preroben v sokolski ideji.

Vsem je še dobro v spominu veličastni pogreb, ki ga je svojemu bratu starosti priredilo sokolstvo in ki enakega pod sokolskim praporom še ni videla Ljubljana. Živo nam stopajo pred oči vse vrline, kreposti in čednosti brata dr. Oražna, ki je vse svoje življenje kot zdravnik in kot Sokol požrtvovalno služil domovini in narodu.

Plemenitost svojega mišljenja je pokazal s svojo oporoko, v kateri zapuščala svojo imovino zdravniškemu naraščanju našega vseučilišča, ki naj

z vestnim izpolnjevanjem svojih idealnih nalog v zmislu in duhu sokolskega bratstva pomaga trpečim, dviga obupajoče in se ves in vselej žrtvuje bratom in sestram! Taka oporoka more imeti svoj izvor samo v globoki sokolski zavesti, ki se je nepotvorjena izražala v vsakem dejanju dr. Oražna! In tako socialno vzgojo more dati samo sokolstvo, ki brez razlike na stan in vero dovaja vse plasti naroda po načelu socialne pravičnosti do enakosti in svobode!

Bratu dr. Oražnu ni bilo dano, da bi čakal naš I. vsesokolski zlet, ki združil letos v avgustu vse naše nebrojne množice v Ljubljani. A sokolstvo tudi v onih slavnostnih dneh ne bo pozabilo nanj, ki je deloval za naše državno in narodno edinstvo in ki je polagal temelje našemu sokolskemu ujedinjenju.

Slava velikemu pokojniku!

K smrtnim obsodbam

Tri porote so v Sloveniji na enkrat razpravljale. Toliko smrtnih obsodb že dolgo ni bilo kot sedaj. Šest ali sedem zločincev je bilo pri vseh treh porotah obsojenih na smrt na vešalih.

Kdor je imel priliko poslušati porotne razprave, je s strahom gledal na zločinstvo, ki se je tako silno razpaslo med našim narodom. Vojnja nam je prinesla to gorje, ki ga bo težko iztrebiti. Prve mile obsodbe po prevratu so gotovo pripomogle k temu, da so postali zločinci predrznejši in da se je njihovo število pomnožilo. Mila obsodba pokvarjenega človeka ne spreobrne, le strah pred hudo kaznijo ga zadržuje pred zločinom.

Smrtna kazen ima mnogo nasprotnikov, vsakdo se nekako zdrzne, kadar se govori o tem, da bo ta ali oni zločinec obsojen na smrt, vendar pa je v danih razmerah takorekoč neizogibna.

Zločin, kot se je zgodil n. pr. pri Brežicah, kjer so naravnost na zverinski način umorili orožnika Maverja, zahteva smrtno kazen. Kaj naj bi mogoče zločince samo zaprli v do-smrtno ječo, kaj bi jih naj za ta grozovit zločin samo redili na državne stroške do smrti? Smrtna kazen naj bo svarilen vzgled!

V zadnjem času je bila v naši državi ena smrtna kazen izvršena, in sicer na Draškovičevem morilcu Aliagiću v Zagrebu. Komunist Aliagić je, kakor znano, ustrelil lani v Delnicah ministra Draškovića iz političnega nasprotstva zaradi njegovih odredb proti komunistom. Mnogi so pričakovali, da bo Aliagić pomiloščen, ker je bil to politični umor. Gotovo je, da se ta umor ne da primerjati z roparskim umorom, toda umor je pa le. Zlasti komunisti in hrvatski separatisti so se zgražali nad tem, da se je usmrtitev Aliagića izvršila. Ako komunisti že obsojajo to smrtno ka-

zen, zakaj potem ne obsojajo strašnega morenja, ki ga počenjajo njihovi komunistični somišljeniki v Rusiji. Ali velja za boljševike druga mera? Zato lahko mirno rečemo, da ti protesti proti usmrtitvi Aliagića niso izvirali iz človekoljubnosti, temveč so bili to večinoma protesti takih ljudi, ki iz gotovih vzrokov ne ljubijo reda v državi. Saj smo videli, da so proti usmrtitvi pisali vsi oni listi, ki ob vsaki priliki blatijo državo ter hujskajo narod proti državi.

Vzemimo, da bi bil Aliagić pomiloščen, oziroma da bi se sploh noben političen morilec ne smel smrtno kaznovati, no to bi bil lep raj. Pomiloščen politični morilec bi odsedel nekaj mesecev, potem bi prišla amnestija in zopet bi bil prost. Politični morilci bi se množili kot gobe po dežju. Zakaj pa tudi ne? Saj bi se jim na tak način ne moglo pravzaprav nič hudega zgoditi. Pri volitvah bi se enostavno kar pobijali, da bi dobila nasprotna stranka manj glasov. Tako bi vsaj bilo, če bi veljalo naziranje zagrebske komunistične omladine. Ti bi smeli umoriti političnega nasprotnika, toda država bi te ne smela kaznovati po zasluženju. Sicer so pa takšna naziranja naših komunistov samo papirnata. Čim bi prišli pri nas komunisti na površje, bi uvedli prav isti sistem, kot njihovi bratci v Rusiji in poprej na Madžarskem. Človek bi ne bil nikdar varen svojega življenja, če bi ne trobil v njihov rog.

Roparska nadlega v Rusiji

Po krvavi vojni in revoluciji, po vseh grozotah lakote, ki še sedaj tare velikanske pokrajine Rusije, se je pojavila v Rusiji v poslednjem času nova grozna pošast — razbojništvo.

Po širnih stepah vladajo strašne razmere vsled neusmiljenega ropanja in morenja po razbojniških tol-pah. Tako dela sovjetskim oblastem

obilno preglavic tolpa nekega Antonovca, ki pleni in mori v okolici mesta Harkova. Tej številni razbojniški tolpi prideva boljševiška vlada političen značaj in je poslala proti njej celo vojsko s topovi in mitraljezami. Toda, brž ko je prišla vojska na lice mesta, je tolpa izginila brez vsakega sledu.

Najbrže so ti roparji kmetje, ki se takoj povrnejo v svoja sela, čim se začutijo v nevarnosti, da jih polove.

Razen teh je še velika množica drugih organiziranih razbojniških tol-p, ki vznemirjajo prebivalstvo in oblasti. Te tolpe sestavljajo razni politični preganjanci, anarhisti in begunci, ki so osnovali takozvane «zelene bande». Ti roparji ustrahujejo boljševiške oblasti, zlasti v južni Rusiji, kjer se skrivajo v goratih pokrajinah, v katerih so prometne razmere zelo slabe; tako zlasti v Georgiji in na polotoku Krimu.

Ti hajduki napadajo karavane, love boljševiške uradnike na njihovih potovanjih ter jih «obsojajo» in streljajo. Mahoma planejo s planin in brd na mesta in plenijo državna skladišča. Najbolj pogosto se javljajo male tolpe navadnih razbojnikov, ki se skrivajo po širnih stepah in opleniijo vse, kar jim pride pod roke.

Boljševiški časopisi so dnevno polni raznih opisov grozovitosti, ki jih počenjajo razbojniške bande. Tako se vsak dan opisujejo napadi razbojnikov na kmete v njihovih domovih. Kmete navadno pobijejo, nato opleniijo njih domove in poslopja zažgejo.

V efremskem okraju so štirje razbojniki pridri ponoči v selo Blagovavje na dveh vozovih. Udrli so v neko hišo, ubili moža in njegovo ženo in započeli odnašati iz kmet-ske hiše vse, kar je imelo kakšno vrednost. Osemletna hčerka se je takoj spočetka skrila in tako rešila življenje. Ko so bili razbojniki sredi

Ivan Albreht:

Rjavčeva Anka

Noč je sanjala nad vasjo in v zvoniku je bila ura.

«Šele dve,» je vzdihnil Rjavec in se je zagledal skozi nezastrito okno na dvorišče in na vrt, ves ovit v bledlo mesečino. Trudil se je, da bi zaspal, pa se mu ni dalo.

«Da bi bila vsaj Katra še živa,» se je spomnil žene, ki jo je že dve leti krila ruša. «Če bi bila rajna še na svetlu, bi bilo vse drugače. Anka bi imela mater in dobro bi ji bilo. Tako pa je vse skupaj en sam bogopomajaj.»

Potem je mislil na hčerko Anko; zakaj imel jo je rad. In zdaj je vendar reva. Ljudje jo obrekujejo. Sinoči mu je pravil Podlogar, da ima Anka fanta. Za vraga! Kaj to briga Podlogarja, naj ga ima!

Da ima tistega suhega škrica, mu je pravil, ki se je bil priklatil tam proti koncu zime na vas in je delal pohujšanje vsepovsod. Presneti Podlogar, to jih ima za ušesi! Njegov sin je krevljast in bebast in bi ga gotovo rad oženil. Anka res ni bogata, toda tudi k četrtniku mora priti zet, ki ima zdravo pamet in pridne roke, posebno še če je dekle kaj vredno in po-sestvo brez dolga... Pa če bi se bila Anka kako zmotila. Podobe je slikal tisti človek. Bogve, morda jo je le kako premotil. A, neumnost! Če bi se bila prav zagledala vanj, bi bila že zdavnaj vse pozabila. Saj je tista gosposka bledica kmalu prešla in je že koncem maja izginil sled za tisto suhljadjo zanikrno. Maj, junij, julij, že avgust gre h kraju, v tem času se pozabi marsikaj.

Ko je Rjavec vse to premislil, je bil potolažen in za trenotek so ga

popustile vse nadležne misli in skrbi. Pri cerkvi je spet bila ura.

«Tri,» je vzdihnil Rjavec in skrbi so spet prišle v goste. «Če bi pa le bilo res?»

«Potem Anka ni moja hči,» je odločil kratko. «Potem je —» Težko mu je bilo ob misli na grdo besedo.

«Saj ni,» mu je reklo nekaj in misli so se borile med seboj, dokler se ni so naposled zapletle v nejasnost in izginile. — — — Nekako tedaj se je predramila Anka. Vsa potna je bila in izmučena od težkih sanj.

«Da bi me res pozabil,» je vzdihnila v srcu in zaihtela. «Če bi imela vsaj koga, ki bi mu vsaj malo po-tožila.»

Spomnila se je očeta.

«Ne, očetu ne,» se je zbala.

Dolgo je mislila, kako in kaj bi. Emil ji že tako dolgo ni pisal. Kar naenkrat je jenjal in nič več, niti besede, a čas beži, beži...

Začela je šteti, počasi s strahom. Ko pa so na vrtu začeli pozdravljati ptiči zarjo in solnce, je stopila k oknu. Njene solze so padale na rožmarin.

Pri cerkvi so se oglasili zvonovi in vsevprek se je vzdramila nedelja. Vse jutro je bila Anka tiha in zamišljena in ko je šla k maši, jo je bilo sram fantov, ki so stali v gru-čah pred cerkvijo.

«Prevzetna je,» je pripomnil eden, ko je odšla mimo.

«Seve, zdaj, ko je zaljubljena.»

«Pa ne v Podlogarjevega Martina,» se je oglašil nekdo in hrupen smeh se je začul med fanti. Začeli so klicati Martina, ki je stal na strani pri pokopališču in gledal na grobove. Pokveka se je okrenil, a med fante si ni upal.

«Res, res,» se je tedaj oglašil eden med njimi. «Anka ima tistega slikarja, tistega suhega Emila.»

svojega posla, se je vrnil domov sin ubitega kmeta. Od daleč je opazil, kako plenijo razbojniki njegov dom. Neopaženo se je splazil do hišnih vrat in pobil hitro s sekuro tri razbojnike, drugega za drugim. Četrty tolovaj se je zagnal v mladeniča in bil bi ga gotovo premagal, da ni prišla sestra, ki je bila skrita v hiši, se v strahu za brata zalela v razbojnika in mu zasadila svoje male prste v oči. Tako je njenemu bratu uspelo obvladati močnega razbojnika, katerega je potem vsa razburjena vas linčala.

Drzni razbojniki ne prizanašajo niti velikim mestom Petrogradu, Moskvi in Kijevu, kjer se dnevno čuje streljanje stražnikov v lovu za razbojniki.

V Petrogradu se je razkrilo, kako so mnogi kupčevalci, ki so v poslednjem času prišli v mesto po trgovskih poslih, enostavno agenti raznih razbojniških čet. Ponoči se porazgube po raznih mestnih ulicah, označijo in si zapomnijo hiše, ki so pripravne za oplenitev in kadar pridejo njihovi tovariši, jih peljejo tja in vse oplenijo. Vse mogoče ostre odredbe, ki jih podvzemajo boljševiške oblasti proti takim razbojnikom še niso pokazale dosedaj nikakega uspeha.

Tako je poleg vseh drugih nesreč zadel bedni ruski narod, še ta nemalo krut udarec, da bo polna časa trpljenja ruskega naroda.

Politični pregled

V Beogradu je končala te dni konferenca Male antante in Poljske.

Na tej konferenci so izvedenci Jugoslavije, Češkoslovaške, Poljske in Rumunije razpravljali o mnogih vprašanjih, ki vežejo eno državo na drugo. Tako so razpravljali o enotni tarifi za blagovni in osebni promet, o carinah, o trgovinskih zvezah in pogodbah. Zastopniki so se v vseh vprašanjih med seboj popolnoma sporazumeli, se izrekli proti spremembi obstoječih mirovnih pogodb in sklenili, da bodo odposlanci vseh teh štirih držav na genovski konferenci enotno postopali.

Italija se še ni ganila, da bi napravila konec

fašistovskim grozotam na Reki.

Mirno reško prebivalstvo, tudi italijansko, gleda s strahom na fašistovske tolovaje, ki vladajo na Reki, morijo ljudi in plenijo trgo-

vine. Fašisti grozijo, da bodo požgali vsa javna poslopja in pristaniške naprave, ako bodo prisiljeni, zapustiti Reko.

V deželi priznanih spretnih tatov v Albaniji je prišlo zopet do nemirov.

Protivladna opozicija se je dvignila proti vladi. Čete upornikov so baje že zasedle Tirano, kjer je sedež vlade.

Pred kratkem so se vršile v Rumuniji državnozborske volitve,

pri katerih je zmagala liberalna stranka, ki je vladna stranka.

Vsled nezaupnice, ki jo je dobil grški ministrski predsednik Gunaris v parlamentu, je podala vsa grška vlada ostavko.

Nezaupnico je dobil Gunaris vsled tega, ker na svojem političnem potovanju v Pariz in London ni mogel doseči nobenega uspeha. V Parizu so mu celo svetovali, naj se Grčija čimprej umakne iz Male Azije. Tako je postala sedaj osvojevana Grčija, ker sedi na grškem prestolu kralj Konstantin, nekdanji prijatelj Nemcev.

Zaradi ozemlja Zapadne Ogrske se je zopet vnel

spor med Madžarsko in Avstrijo.

Madžarska zahteva od Avstrije 46 obmejnih občin. Avstrija tega ozemlja ne mara izročiti, ker ji pripada po mirovni pogodbi. Avstrija se je vsled tega obrnila na Veliko antanto, da posreduje. Ravno tako bi Madžari radi tudi ob češkoslovaškem ozemlju zboljšanje meje. Kakor poročajo, se baje že vodijo pogajanja med obema državama. Neki madžarski list trdi, da je češkoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš celo pripravljen pristati na madžarske zahteve.

Iz splošne rudarske stavke se je razvil

v Južni Afriki rudarski upor.

Nastopiti je moralo vojaštvo. Med vojaštvom in upornimi rudarji je prišlo že do krvavih spopadov, ki so zahtevali več mrtvih. Mesto Johannesburg je v rokah upornikov. Vojaštvo se približuje mestu, da ga iztrga iz rok upornikov.

Dopisi

Krka. Zadostuje: Konzulat Zedinjenih držav severoameriških v Zagrebu.

Radovljanski okraj. (Klerikalne mahinacije.) Klerikalci sicer skoro povsod napadajo na nedostojen način pristaše in voditelje drugih strank, toda, kar počenjajo v našem okraju, presega že vse meje. Zlasti je klerikalcem na poti g. Ivan Ažman, posestnik v Hrašah, ki je na mnogih javnih shodih navduševal ljudi za narodno edinstvo in samozavest. Agitatorji in bivši kandidati SLS so se vrgli z vso silo osebnega boja proti njemu. Prvi ga je napadel hud agitator SLS Frelih, ki je na prvi poziv Ažmanovega zastopnika zlezel ponižno pod klop in preklical izrečeno žalitev v »Domoljubu« in v »Kmetijskem listu«. Drugi junak, neki Iskra, je napadel Ažmana v odprtem pismu v »Slovincu«. Iskra kuha posebno jezo nanj vsled tega, ker mu je Ažman spodnesel stolček predsednika Kmetijske družbe. Ker so občinske volitve tudi slabo izpadle za Iskro, največ vsled tega, ker je rovaril proti Ažmanu, se je hotel Iskra maščevati z omenjenim pismom. Ažman je vsled tega vložil tožbo proti Iskri. In še tretjemu klerikalnemu agitatorju se je zdelo potrebno, da napade Ažmana, in sicer je bil to Bijol, mežnar z Blejskega otoka. Ta mežnar je zasmrnoval Ažmana pred njegovimi pristaši v neki gostilni. Tudi proti temu je vložil Ažman tožbo. Bijol je bil obsojen na 300 K globe, vsled česar se je pritožil na drugo inštanco, ki mu pa kazni vseeno ni mogla odpušiti. Potem pa se je okorajžil in nastopil dokaz resnice. Vršile so se tri obravnave z mnogimi pričami, a navzlic temu je mežnar zopet sijajno pogorel in bil obsojen. Iskra in mežnar Bijol sta sploh tudi drugače silna junaka. Bijol je nedavno v gostilni napadal — že dalje časa mrtvo ženo uglednega posestnika. Zahvaliti se ima le treznosti prisotnim, da je odnesel zdrave kosti. Res lepa je SLS, ki ima za pristaše ljudi, ki niti mrtvih ne puste v miru in jih obrekujejo. Drugi junak Iskra, zelo agilen zaupnik klerikalcev in bivši podpredsednik Kmečke zveze za Slovenijo, je pa tako možat, da se je spozabil nad ženo, vsled česar se je moral zavarjati pred sodiščem. Nato se je možak kljub svoji svetosti dal ločiti od žene. Glavni povod zakonskih preprirov je bila — politika. Njegov tast je vnet pristaš SKS, vedno naprednega mišljenja in je imel vsled tega naročene napredne liste. Ker se tast ni hotel udati zetovemu pritisku in menjati svojega prepričanja, so nastali prepiri, ki so se razvili nazadnje

v zakonske prepire. S takimi ljudmi se ima boriti v radovljiškem okraju naprednjak voditelj SKS.

Lesce na Gorenjskem. V našo faro je prišel pred leti kot dušni pastir župnik g. Avsec. V začetku smo mislili, da bomo z njim lahko izhajali, toda zmotili smo se. Nešteto nedelj že grmi s prižnice. Eno nedeljo si privoščil časopise, zlasti »Domovino«, potem mu zopet ne dá miru uprava države, vlada, ministri itd. — seveda, ker brez vrhovnega vodstva nekdanjega Korlčka urejajo novo državo brez ozira na versko pripadnost. Tudi ubogega selskega pismonoša ni mogel svoj čas pustiti v miru, ker je hotel ta s popraviljanjem grobov si nekaj po strani zaslužiti, da bi si olajšal svojo gmotno stanje. Komandiral nam g. Avsec ne bo, to mu za enkrat povemo. Tudi »Domovino« bomo še nadalje brali, ne da bi njega povpraševali za dovoljenje. Za enkrat naj bo dovolj! Farani.

Hrastnik. Tukajšnja krajevna organizacija demokratske stranke sporoča vsem dobromislečim domačinom in bližnjim sosedom, ki bi se želeli pri stranki organizirati, da naj se zgledajo pri predsedniku gosp. Ivanu Zavrašku, oziroma pri blagajniku g. Avg. Dolinšku. Vsem članom je odbor vedno na razpolago za posredovanja pri oblastvih in drugod, zato se naj obrnejo ti z zaupanjem do njega.

Bloke. Naš g. kaplan Janez Pucelj je bil pač do sedaj priljubljen pri občanah, ker se mož ni za vsako stvar umešaval v zadeve, ki se ga ne tičejo. V nedeljo dne 5. t. m. je pa poštene Bločane napadel pri pridigi indirektno na način, ki se za duhovna ne spodobi. Če se bo gosp. posluževal takih metod; ga bo doletela usoda župnika Švigla. Gosp. se je gotovo pod vplivom afeze Usenik tako daleč izpozabil, da je bloške brezverce primerjal z Napoleonom, Robespierom, Molièrom itd. Če je hotel gosp. v cerkvi pokazati, da pozna zgodovino, je gotovo storil veliko napako. Bločan si vsaj nobeden ne domišlja, da bi se primerjal s temi, kajti še g. kaplan je v primeri z njimi prava ničla. Sicer pa, če vam na Blokah ni všeč, si prav lahko pomagajte. Poberite šila in kopita, pa pojdite lončari in mi Vam bomo želeli srečno pot.

Trbovlje. Veliko se piše in govori dandanes o zatiranju pijančevanja, ki

«Tam ob košnji je bilo,» je pravil, «ko se mi je zazdelo, da ni vse prav. Kosil sem pri Rjavcu in sem jo malo podražil in ji ponagajal s tistim slikarjem. Pa veste, kaj je rekla? »Kaj tebi mar?!« je dejala in rdeča je bila ko rak.»

Čez nekaj časa je pripomnil: »Saj meni je vseeno. Povedal sem le, ker ste se ravno menili.»

Potlej so šli v cerkev. Eden in drugi je mislil:

«Tudi ti si gledal za njo.»

Po maši je šla Anka naravnost domov. Mimogrede se je oglasila na pošti.

«Ni nič,» je rekla ekspeditorica in se je komaj vidno nasmehnila.

«Tudi ta že ve,» je izpreletelo Anko in vsa zardela je odšla. Kakor izgubljena je prišla domov. V čumnati je že sedel oče in je dolgo gledal hčer, ki je obstala pred njim kakor kip.

«Kaj je na govoricah, Anka, povej!»

«Hotela sem vam že zdavnaj povedati.»

«Kaj?» je streslo očeta.

«Da ga imam rada,» je padlo Anki kakor kamen iz ust. Tu se je nedomoma oglasil oče:

«Ali še pomniš, da je pred dvema letoma na tej postelji umrla tvoja mati?»

Anka je molčala.

«Veš, da je bila tvoja mati poštena?»

Dekle je slutilo zlo in je zaihtelo, v očetu pa se je začela dramiti nežnost.

«Vidiš, Anka, pusti to! Kaj hočeš s tistim ničvrednim človekom? Kajne, to je bilo in ni več? Saj ti ne zamerim, ko vem, kako je. Sladko govore taki ljudje, pa jim človek verjame.»

«Oče —»

Hčerin glas je bil tako proseč in karajoč obenem, da je Rjavca zaskelelo.

«Anka!!» Hotel je reči še nekaj, mnogo, preveč. Dekle pa se je vrglo na posteljo in kakor v krču je vztrepetavalo njeno telo. «Oče, jaz —»

Tedaj se je Rjavec dvignil in v njegovih očeh je zadivljalo nekaj peklenškega.

«Torej vendar! Tak ti si — vlačuga!»

Zadnjo besedo je samo siknil, potem je odšel kakor divji.

Pred Anko se je zasukalo v divjem vrtincu in dolgo, dolgo ni vedela, kaj se je zgodilo. Šla je iz hiše, šla in šla, toda zaman. Tista beseda, ki je bila obsojena ž njo, jo je težila in morila. Ves dan je blodila po polju in kdor jo je srečal in kaj vprašal, mu je odgovorila kakor zločinec sodniku. Šele zvečer, ko se je čisto stemnilo, je šla na vas.

Ko je prišla domov, je sedel pred hišo oče. Zamolklo je govoril sam s seboj in vmes robato klel.

«Pijan je,» je z žalostjo spoznala Anka.

Tedaj jo je oče opazil.

«Kdo je? Če si ti, kar strani, vlačuga!»

Njegova postava se je dvignila in se zazibala v temi, hčerka pa je šla. Ustavila se je šele kraj vasi, kjer je ob potoku počival mlin. Mlinar je bil že star mož in očetu prijatelj.

«K njemu stopim,» je pomislila. «Saj mu lahko rečem: Oče so tako in tako, pa sem šla.»

Nekdo je šel po poti in Anka se je skrila čisto k jezu, da je ne bi dotič-

nik spoznal in začel kdovekaj izpraševati. In ko je stala tako, je začela iznova premišljevat in je spoznala, da je sirota. Emil jo je pozabil, oče jo je spodil in jo signal kakor pritenpenko od hiše.

«Pa zakaj?» se je vpraševala venomer in ni vedela odgovora.

«Ljubila sem, to je ves moj greh,» je končno spoznala in se je nasmehnila v trpkem breznadju. Pa zakaj mora trpeti ona, samo ona? Nešteto vprašanj ji je vstajalo v duši. Komaj se je pleglo eno, se je oglasilo drugo, a vsa so bila ostrina in so jo morila. Začela jo je obhajati onemoglost in utrujenost, dokler se ni Anka brez zavesti zgrudila — v vodo. Tam jo je sprejela ljubezen in tišina, hladna, mirna tišina...

IVAN ALBREHT:

Premčev Grog

Grogoval bajta je stala na holmu in je čepela kakor netopir pod gozdom, ki se je razprostiral v ozadju nad njo. Soseda je imel v bližini samo enega, in še ta ga je obiskal samo enkrat na

je v naši občini posebno razširjeno in že nekako udomačeno najmanj 400 let, kar jasno dokazuje Orožnova »Zgodovina dekanije Laško«. Treba bi bilo tukaj posebne pozornosti in doslednega dela za omejitve te slabosti, zdravju in blagostanju nevarne razvade. V tem oziru se mora priznati, da je bil prejšnja leta red in so se vsi prestopki strogo kaznovali. Povojne razmere so seveda tudi tukaj vplivale, a ravno tu bi ne smele, ker povečujejo bedo in nezadovoljnost. Draginja raste, vse toži, kako je vse silno drago in nedosegljivo, toda žganje in druga pijača ni predraga, in ker je na vsakih pet korakov gostilna čez ulico in ti vsak trgovec v izlozbi ponuja vino, žganje in druge alkoholne brozge, zapravi marsikateri ubogi delavec svoj borni zaslužek na pijači in njegova žena ter ubogi otroci pa stradajo. Tu pozivamo okrajno glavarstvo na neizprosno strogost in dobre posledice se bodo skoro pokazale. Policija in orožništvo imata tukaj priliko, da pokažeta jasno svoj patriotizem, kajti kdor v tem oziru več stori, koristi ljudem in državi ter zasluži odlikovanje ter nagrado. Zakotne gostilne in trgovine niti ne plačujejo davka, ki je predpisan poštenim gostilnam, katere pa morajo biti ob pol 10. uri zvečer vse zaprte. Bohotno se je razvilo v zadnjem času to zakotno pijančevanje po zakotnih beznicah, tako da prodaja na zgornjem koncu Trbovelj nekdo kar na štirih krajih cele noči alkohol, dasi ima pravico samo na enem kraju čez ulico, pije pa se v stanovanju do belega dne. Orožniki in policija, kje ste? Govori se marsikaj. Zadevo bomo natanko zasledovali in vsako nepravilnost objavili.

Orli

Prirodopisni oris.

V Trbovljah je živel brumen in pobojen mladenič, iz dna duše udan duhovnikom, nikdar ni zamudil maše in pridige, vzorno opravljal vse katoliške dolžnosti, pri volitvah v potu svojega obraza nosil okoli volilne listke in plakate za klerikalce, agitiral za katoliško nebeško kraljestvo in katoliške časopise, misijone, zamorčke in tretji red sv. Frančiška.

Tako sijajno je bilo njegovo življenje, da so postali na njega pozorni ljubljanski »flečkajnarji« ter so ga vzeli za svojega mežnarja. Več let svojega delovanja je tam daroval v čast Marije in samostana. Med tihim zidovjem se je njegova brumnost še

poglobila in okrepila, toda ostalo je vse tajno in v ponižnosti zakrito. Le naš »gospod« so zvedeli za ta cvet deviške čistote in so ga presadili na svoj vrt. Tukaj se mu je odprlo novo polje za katoliško delavnost: vrgel se je z vso navdušenostjo na slavne Orle. Bil je vadiatelj. Vsak dan je bil pri sv. obhajilu.

Zato mu je rasel pogum, vneto je krasil cerkev, vsako prsto uro prebil tam. Marsikatero srce Marijinih devic je koprnelo po njem, toda on je ostal hladen proti ženskam, ker je imel višje namene, višje poslanstvo. Razni ljudje so hodili ogledovat okrašeno cerkev in naš vzorni Orel jih je sprejemal v tistem prostoru nad zakristijo - tik velikega oltarja in tukaj se je odprlo njegovi »čistosti« polno srce ter razodelo, da zna »grško«. Posvetna pravica pa nima razumevanja za take umetnosti ter je posegla z vso rezkostjo vmes ter ga poslala v tiho celico zapora, kjer lahko nemoteno premišljuje skrivnosti orlovske organizacije in grškega sv. pisma.

Zadnji »Glasnik« se boji, da bi Orlice, ki so tako »krasne, ljubeznive, brhke« in ne vem kakšne še, postale prevzetne, ker ima Orel tako »krasen« uspeh. Tega se pobožnemu fajmoštru ni treba bati, kajti te uboge tolpe nevednih in zapeljanih ljudi, katerim pravijo »Čuki« in ki so v Mariboru zamenjale servijete z žepnimi robci, umivalnike s ponočnimi posodami, vodovode s stranišči itd., so našemu narodu v tako sramoto, da jo bodo v doglednem času same izprevidile in bodo med »Čuki« ostali samo še preoblečeni kaplani in kolegi trboveljskega mežnarja, med »Sovami« pa »Vodiške Johance« in podobne device.

Otroška modrost. V nižjem razredu ljudske šole se baš razpravlja o hudobnem dejanju nekega dečka, ki je odsekal mački rep. Učitelj vodi o tem pravcato kazensko razpravo.

Medtem, ko učitelj govori o silni grdobiji onih, ki počenjajo take krutosti, pokima mali Pavlek prav globoko ginjen, kakor da bi hotel reči: »Kako slab in hudoben je ta svet!«

Učitelj opazi to in reče: »Kaj ne da, Pavlek, da ti ne boš kaj takega napravil! Ti gotovo tudi poznaš oni pregovor, ki taka zlobna dejanja obsoja!«

Mali Pavlek vstane, malce pomisli in nato pravi z resnim obrazom: »Kar je Bog zvezal, naj človek ne loči!«

leto, ko se je namreč Gropa vrnil iz Ljubljane s sejma.

Gropa je bil samec, ni maral pijače in ne žensk. Pri bajti je imel toliko sveta, da je imel leto in dan dovolj dela in dovolj jela. Kadar mu je dopuščal čas, je šel k sosedu malo pomagat. Po zimi je pletel koše, popravljal caine in podobne reči ter si je na ta način prislužil toliko, da je imel vedno še kaj cvenka pod palecem. V svojem vsakdanjem življenju Gropa ni rabil denarja. Deval je vse lepo pridno in skrbno na stran, da je imel dovolj za tisti slovesni dan, ko se je napotil v Ljubljano na sejem. To je bilo sicer samo enkrat na leto, toda takrat se je pa pošteno odrežal.

Vstal je zjutraj zarana; kajti pot je bila dolga, Gropa pa ni zaupal svojega telesa nobenemu drugemu sredstvu za premikanje nego edino svojim utrjenim, slokim nogam. Ko se je donna naklepal žgancev in zelja, se je spustil navzdol proti vasi, kamor je vsakokrat prilomastil ravno ob času, ko so se odprle dobro založene in preskrbljene gostilne.

Ko je prišel do prve, je planil v vežžo in je hitel k oštirki.

»Imaš kaj za jesti?«

»Kavo, pa to in to in klobase.«

»No, eno klobaso prinesi, sem še tešč!« je zaukazal. Na sobnem pragu se je še enkrat okrenil proti kuhinji:

»Ali pa prinesi raje kar dve, da ti ne bo treba hoditi dvakrat.«

Ko mu je gostilničarka postregla in ga je vprašala, kakšne pijače želi, se je Gropa nasmehnil:

»Pil bom pa nazaj grede.«

Pojedel je hlastno in je hitel dalje. Pri naslednji gostilni je ponovil isto.

»Sem še tešč!« je izjavil svečano in je tudi tu odložil pijačo na poznejši čas.

Nato jo je mahnil proti Ljubljani in ni gledal na desno in ne na levo, kajti po želodcu mu je predel pajek take mreže, da ga je kar vilo. Ko je prilomastil v mesto, je brž obredel vse gostilne, kjer so se zbirali ljudje iz njegovega kraja.

»Imate kaj jesti?«

Natakarica mu je naštelala cele litanije.

»Kar vsakega po enkrat!« je naročil Gropa. »Pil pa ne bom, da vam za žejne ne zmanjka pijače.«

Kmetijski glasnik

BIKE TREBA DOMA IZREJATI.*

Med najvažnejše naloge naših živinorejcev spada skrb za dobre plemenjake. To skrb bomo morali prevzeti živinorejci na se, tako kakor so jo prevzeli živinorejci tudi po drugih bolj naprednih deželah. Dosedaj smo se zanašali vse preveč na pomoč od zgoraj in od zunaj. Zanašali smo se na državne podpore, na kmetijsko družbo in na bike iz tujine. Izdalo se je na sto in stotisoče za tuje plemenjake, ki so se nakupovali po Tirolskem, Predarliskem, Švici itd. Vsa ta pomoč je premalo izdala. Vspehi niso taki, kakor bi bilo želeli. Ako bi se bili z večjo vnemo poprijeli *smotrne* domače vzreje in ako bi bili raje malo bolj posnemali način reje po tistih deželah, od koder smo vpe-ljavali bike, pa bi bili lahko več dosegli. Pol stoletja in dlje se že vpe-ljujejo tuji plemenjaki. Koliko do-brega bi se bilo v tem času lahko do-seglo doma z domačim blagom!

Vse kaže, da bo pomoč od zgoraj za nakup tujih bikov čim dalje manj-ša in čim dalje manj zanesljiva. Tu-di zaraditega je treba, da stopimo na lastne noge in se rešimo odvisno-sti od drugih dežel. Če odrejamo doma tako lepe vole, zakaj ne bi iz-rejali doma tudi lepih in dobrih ple-menjakov? Naša živinoreja je že to-liko napredovala, da si lahko sami pomagamo do dobrih plemenih ži-valij. Treba le prav odbirati in prav-rediti! Naj se lepa teleta po dobrih kravah in plemenjakih puščajo za ple-me in naj se skrbno vzreajo! Na-ši boljši in večji živinorejci naj se pa lotijo izpodreje takih živalij, v tem slučaju pred vsem bikov. V vsakem kraju imamo že posamezne dobre ži-vinorejce, ki bi se lahko lotili take re-je. Če imamo kaj državnih sredstev na razpolago, naj se z njimi raje podpira prizadevanja takih živino-rejcev. To bo več izdalo in lepše sa-dove rodilo, kakor če bomo še naprej pospeševali dragoceno vpeljavanje tujih plemenjakov, ki so dvomljive vrednosti.

Lotimo se že enkrat *domače izpod-reje!* Saj so si tudi po drugih deže-lah, kjer imajo danes sloveča plemen-a, pomagali z domačo živino. Po-glejmo v Švico! Tam so si pomagali do današnje živine iz lastnih močij, in tako tudi drugod. Posnemajmo jih! Lotimo se domače reje in skušajmo jo čimprej osamosvojiti, da ne bo tre-

ba vpeljavati tujih plemenjakov. Da-nes smo hvala Bogu že tako daleč, da lahko sami skrbimo za potrebno prirejo plemenih živalij. Treba le, da se za dobro stvar zavzamemo in da jo izpeljemo. Vsi naši boljši živi-norejci so pa poklicani, da se lotijo izpodreje potrebnih plemenjakov in da tekmujejo v tej reji. Tukaj naj se pokaže naša zavednost in smisel za naš gospodarski napredek!

* V zadnji številki naj se čita napis članku pravilno: »Kaj dosežemo s tujimi biki.«

ZGODNJA PAŠA IN NJENA VREDNOST.

»Sila kola lomi.« se glasi star pre-govor. V taki sili se nahajamo letos z našo živinorejo. Pomanjkanje po-trebne krme in stradanje živine nas bo primoralo, da se bomo lotili koli-kor mogoče zgodaj letošnje paše. Ze-lansko jesen smo težko pričakovali te prilike. Koliko dobrega bi nam lahko prinesla jesenska paša! Toda suša je neizprosno trpela noter do zime, tako da smo morali načeti še to malo krme, ki smo jo spravili za zimo. Ni čuda, da smo prišli zaradi-tega še v večjo stisko.

Danes komaj čakamo na prvo ze-lenje, ki se pokaže po naših pašnikih, mejah in košenicah. Živina mora ven, da se reši pomanjkanja in stra-danja! Zgodnja paša je danes neiz-prosna zahteva naše živinoreje. Go-tovo da ni taka zgodnja paša naj-boljši način uporabe naših travnatih prostorov, toda v takem slučaju ni druge pomoči. Vsa rast bo po takih pašnih mestih zaostala, to je gotovo, toda boljše je, da si pomagamo s tako zgodnjo pašo, kakor da nam živina še nadalje strada in peša.

Pašni prostori so trpeli že zaradi lanske suše. Marsikatera trava se je do tal posušila in je izginila. Tudi letošnja zgodnja paša ne bo ugodno vplivala na razvoj ruše, toda sila ne pozna nobenih ozirov in pomislekov. Tam kjer je zgodnja spomladna pa-ša v navadi, nam bo letos v toliko manj zalegla, v kolikor je trpela ru-ša vsled lanske suše. Kjer pa nima-mo navade zgodaj pasti, pa smo le-tos v to prisiljeni, tam bo pa ruša bolj trpela, ker ni vajena na pašo in ker je po vsej svoji sestavi bolj uspo-sobljena za košnjo.

Da se škoda prizadeta travniškim prostorom vsled zgodnje paše koli-

Ko je obredel tako lepo število go-stilen in se za silo založil in potolažil razburjeni želodec, jo je mahnil na sejem. Postal je tu, pogledal tam, po-vprašal po ceni in jo mahnil dalje. Ako mu je sejmar kje le preveč po-nujal obleko, jo je Gropa izvil:

»Iščem le košaro, košaro.«

Tako je vedno srečno odnesel pete in nedotaknjen žep, kajti pri vsaki stojnici je rekel, da išče kaj takega česar tam ni bilo.

Nazadnje se je ustavil tam blizu Šenkavža, kjer je imela stojnico branjevka, ki je prodajala štruklje. Gropa je pogledal, se je razkoračil in je vprašal:

»Po čem, mati?«

»Po dve kroni, vse po dve kroni.«

Nato je začel Gropa jesti. Kadar je pomlatil štrukelj, je molče vrgel bran-jevki papirnat goldinar. Ljudje so hodili mimo, včasih je kateri kaj ku-pil, kos ali dva, in je šel spet po svoji poti. In prišla je k stojnici tudi žen-ska, sloka gospa, in je začela ogleda-vati štruklje.

»Po čem pa je kos, a?«

»Po dve kroni, gospa!« je zavrnila branjevka.

»Dajti jih po 70 krajcarjev, pa bom vzela dva.«

Branjevka je izjavila kratko:

»Ne morem.«

»Vsaj dva za tri krone!« je skušala gospa nekako srednjo pot. Tedaj je branjevka važno dvignila glavo in je pokazala na Gropa:

»Vidite, ta mož plača vse po goldi-narju, pa jih je snedel že dvajset.«

Gospa se je morala udati, Gropa pa se je domislil, da bo treba domu. Ko-renjaško, kakor je prišel, jo je pobral proti domači fari. Ko je prišel na vasi do potoka, se je vrgel na trebuh in se je v hlastnih požirkih nažlepal vode.

Ko je naposled prišel do bajte, ga je redno čakal že sosed pred vrati.

»Kako je Gropa?«

»Truden sem danes, truden.«

Sosed je izvlekel klobaso iz žepa.

»Na, Gropa, da po taki dolgi poti ne boš hodil lačen spat.«

Gropa se je zahvalil, snedel in se poslovil. Tako je zaključil svoj naj-lepši praznik v letu in se je potem iznova začel skrbno in marljivo pri-pravljati za naslednjega.

kor mogoče poravnati in popraviti, je prav, da take prostore po končani paši pognojimo. V tem slučaju nam najbolj pomaga gnojnica, če jo imamo. Po naprednih deželah, kjer uporabljajo del svojih obsežnih travnikov za zgodnjo pašo, sploh tako delajo, ker imajo po teh krajih povsod gnojnične jame in potrebno gnojnico doma. Na ta način bi si morali tudi pri nas pomagati. S pomočjo gnojnice se popašeni prostori najhitreje in najbolj popravijo in nam dajejo pozneje prav dobro košnjo.

Pri nas so za zgodnjo pašo (poleg naših pašnikov) še najbolj priporočajo pripravne meje in košenice (senožeti, senožeti z eno košnjo). Tudi posamezni travniki bi se dali v pripravnih legah obrniti za zgodnjo pašo, če imamo potrebno gnojnico, da jih po končani paši pognojimo in s tem prisilimo k boljši košnji. V nasprotnem slučaju nam bodo travniki preveč trpeli vsled spomladne paše.

MAH PO NAŠIH TRAVNIKIH.

V zgodnji spomladi nas čakajo na travniku dela, ki jih moramo ravno tako skrbno in dobro opravljati kakor dela na njivi. Razen gnojenja, ki je in ostane glavni pripomoček za izboljšanje naših travniških pridelkov, potrebujejo travniki vsako leto tudi obdelovanje s travniško brano. Poravnati je treba krtine, ki jih nastriže kri od jeseni do prve spomladi, in trebiti je mah, ki se je razpasel po travniški ruši. Z brananjem je pa tudi odpirati površje zemlje potrebnim vplivom zraku, vlage in toplote. Razen tega je razkopavati nastala mravljišča, trebiti nepotrebno grmičje, zatirati zgodnji plevel in čistiti travnik sploh od vse šare, vej i dr., ki jih je zgodnja povodenj nanese. Očistijo naj se po potrebi tudi jarki in vodotoki.

Veliko trpijo naši travniki pod vplivom škodljivega mahu, več kakor si navadno mislimo. Po naših travnikih je rado veliko mahu, ki nam škoduje kakor nadležen, zajedajoč plevel. Ta mah je posledica slabe zemlje ali pa neugodne lege. Mah se razpase, če manjka v zemlji potrebnega apna ali pa, če je travnik zanemarjen in manjka zemlji potrebne rodovitosti. V prvem slučaju zatiramo mah na ta način, da gnojimo z apnom. Izvrstno učinkuje v tem slučaju tudi gnojenje s Tomasovo žlindro in sploh s fosfatnimi gnojili, ki imajo apno v sebi. Tozadevni vspehi s Tomasovo žlindro so nam znani. Če je pa zemlja premalo rodovita, jo je treba pa dobro gnojiti, da preženemo mah. Na dobro gnojnih travnikih izgine mah v kratkem. Mah je pa lahko tudi posledica preobilne vlažnosti v zemlji. V tem slučaju je seveda treba, da take prostore najprej zadostno osušimo in potem gnojimo. Neugodne lege, ki pospešujejo razvoj mahu, so tudi senčnate lege, ki so vsled tega rade tudi bolj vlažne. Da se uspešno znebimo mahu, je treba pred vsem temeljnih pogojev, namreč *dobre rodovitne zemlje, sušenih in solnčnih leg.* Na dobri in rodovitni zemlji, ki se po potrebi gnoji, ni mahu.

Neposredno zatiramo in preganjamo mah s pomočjo travniške brane in grabelj. Enkratno branje pa navadno ne zadostuje. Treba vsakoletnega branja in kar ne moremo doseči z brano, moramo popraviti z ostrimi grabljami. Mah naj se trebi in spravlja proč s travnika! Poleg brane je treba v ta namen navadno še grabelj, da ga zgrabimo v kupe in odpeljemo. Mah se po ugodnih legah umika gnoju in brani. Zapišimo si to in skušajmo se ga povsod iznebiti!

LUCERNI TREBA GNOJA.

Med najhvaležnejše in najboljše naše krmske rastline spada brez vse-

ga dvoma naša lucerna ali nemška detelja. Ona je neutrudljiva v svoji rodovitosti. Ne le, da nam trpi leta in leta, nam daje tudi po 4 do 5 bogatih košenj prvovrstne krme na leto. Lahko rečemo, da je lucerna za tiste kraje, kjer ugodno vspeva, najboljša detelja, kar jih imamo, da daje najboljše zeleno krmo za molzno goved in krmo, ki je najbolj izdatna, najbolj tečna in najbolj priležna.

Ce je lucerna tako izvrstna krmska rastlina in če tako bogato rodi, potem je treba za njo pa tudi kaj več storiti, kakor smo sedaj vajeni. Najmanj kar moremo zahtevati, je to, da ji dobro in pogosto gnojimo. Če hočemo bogate košnje, ji moramo tudi dobro gnojiti! Lucerna nam daje v 4 do 5 košnjah na leto po 90 do 120 metr. centov krme na 1 hektaru, če računamo s suhim pridelkom. In koliko nam je da v 6 in več letih? To so take množine, da jo moramo vzdržavati pri toliki rodovitosti le z *dobrim gnojenjem*. Sicer nam mora omagati! Vsako leto je dobro, da ji gnojimo, če hočemo po 5 dobrih košenj!

Prvi uspeh si moremo pri lucerni zagotoviti s tem, da jo sejemo na njivo, ki je dobro vgnojena od prejšnjega sadeža in da jo sejemo na plevela čisto zemljo. To je prvi pogoj, če hočemo dobiti lepo lucerno. Pozneje jo moramo pa redno pognojiti, da nam bo dajala bogate košnje. Za gnojenje se priporočajo zlasti umetna gnojila, ki so bogata na fosforovi kislini in na kaliju, tedaj kostna moka in superfosfati, kajnit in kalijeva sol. Za mernik poseve računamo po 30 kg kostne moke ali 20 kg superfosfata in po 40 kg kajnita ozir. 15 kg kalijeve soli. Za 1 hektar je treba desetkrat več takih gnojil.

Naglavno gnojenje s hlevskim gnojem ali z gnojnico se v tem slučaju manj priporoča, ker pospešujejo taka gnojila, ki so bogata na dušiku, preveč rast trave na škodo detelji, in drugič, ker ne pridejo taka gnojila do polne veljave. Pepelenje lucerne se tudi priporoča. Še bolje je seveda, če trosimo poleg pepela, ki se odlikuje pred vsem s svojim kalijem, tudi še fosfatna gnojila, kakor kostno moko ali superfosfate, da preskrbimo detelji tudi potrebno fosforno kislino.

Lucerni bi morali gnojiti s takimi gnojili *saj vsako drugo leto!*

JARA PŠENICA.

Jara pšenica nam daje slabše pridelke kakor zimska, za to se po naših krajih navadno ne prideluje. Sejemo jo le tam, kjer nam zimska pšenica redno ne vspeva in pa v izjemnih slučajih, namreč takrat, kadar nismo dosegali zadosti zimske pšenice ali pa, kadar nam gre zimska pšenica po zlu vsled neugodne zime ali pa poznejše pozebe. Takrat smo prisiljeni sejati jaro pšenico, če hočemo pridelati potrebno množino pšenice za domačo uporabo.

Pri jari pšenici se navadno pokažejo težave s preskrbo potrebnega semena. Doma ga navadno nimamo, ker ga ne pridelujemo. Dobiti ga moramo iz krajev, kjer se ta pšenica prideluje. Dobro semensko blago se dobiva rado na Češkem, kjer se po odprtih krajih jara pšenica marsikje redno prideluje. Pri nas preskrbuje to seme navadno Kmetijska družba, in se je tudi letos na njo obračati, če ga želimo dobiti. Morda bi se ga dalo tudi kje drugje doma dobiti. Jara pšenica, ki je pri nas že udomačena, bi dala v tem slučaju najbrž boljše pridelke kakor tista, ki jo dobimo iz krajev, ki imajo vse drugo podnebje in drugo zemljo, kakor je naša.

Čim bolj se skrajša pri pšenici vsa doba njene rasti, tem bolj so okrnejeni tudi njeni pridelki. Zato so pridel-

ki jarega žita, v tem slučaju jare pšenice, vobče bolj pičli kakor pridelki zimskega žita. Pa tudi jaro žito nam ne zori povsod enako hitro. Pri nas zori hitreje kakor na Češkem, in so tudi iz tega vzroka njegovi pridelki v obče nekaj manjši kakor na Češkem.

Ce hočemo z jaro pšenico doseči ugodnejše vspehe, jo moramo na vsak način *sejati v zgodnji spomladi*, tako zgodaj kakor oves. To je glavni pogoj, da nam bolje vspeva! Njej je treba izdatne zimske vlage v zemlji. Čim dlje bo ob njej živela, tem več bo vspeha. Zaraditega je tudi boljše, če jo moremo sejati na njive, ki so že od jeseni za to pripravljene, ki so namreč ležale v surovih brazdah čez zimo, tako da je treba le še posetve in zavlačenja.

Ce hočemo sejati jaro pšenico na njivo, kjer nam je zimska pšenica pognila ali pozebla, storimo najbolje, če take njive ne preorjemo in obračamo, ampak jo samo razrušimo ali razrijemo s pomočjo okopalnika ali razruševalca, toliko, da lahko sejemo in seme zagrnemo. V tem slučaju se namreč zimska vlažnost veliko bolje ohrani v zemlji, kakor če bi morali zemljo preoravati. *Zgodnja setev in zimska vlaga* sta tedaj glavna pogoja za vspevanje jare pšenice. Držimo se tega!

VELIKOST GNOJNIČNE JAME.

Za gnojnične jame se moramo tudi pri nas odločiti! Stroški za nje niso tako veliki, da jih ne bi zmogli. Nasprotno. Ti stroški se nam bodo z vrednostjo gnojnice in s povečanimi pridelki v nekaj letih povrnil. Ni bolj naloženega denarja kakor za take namene. Kajpada je treba tudi potrebnih jarkov iz hleva in izpod svinjakov, ki imajo dovajati gnojnico, in je te stroške zraven šteti.

Pri napravi gnojničnih jam je dognati pred vsem velikost jame. Za velikost jame je merodajno število živine in ves način gospodarstva z gnojem. Po žitorodnih krajih se delajo manjše jame kakor po travnatih krajih, kjer je gnojnica glavno gnojilo in kjer se zaraditega tudi manj nastilja in prideluje manj gnoja. Po naših živinorejskih krajih, ki so žitorodni, potrebujemo srednje velikih gnojničnih jam. Če računamo po travnatih krajih Švice, da je treba ondi za odraslo goved po 1 kub. metr. prostora za gnojnično jamo, po žitorodnih krajih pa samo po 1/4 do 1/2 kub. metra, potem ga je treba po naših krajih tudi 1/2 kub. metra do 3/4 kub. metra za odraslo glavo.

V naših razmerah je posebej še to pomisliti, da se marsikje pečemo tudi s prašičjerejo, ki daje dosti gnojnice, katero moramo tudi zbirati v gnojnični jami. Na ta način lahko izdatno povečamo množino gnojnice.

Kako je izračunati sedaj velikost gnojnične jame? Vzemimo za izglede, da imamo v hlevu vsega skupaj toliko odrasle in mlade goved, da jo računamo lahko skupaj za 4 odrasle ali velike glave. Razen tega redimo 6 prašičev, katerih skupna teža bi izdala za 1 odraslo goved. Skupaj redimo tedaj živine in prašičev za 5 odraslih glav. Če računamo, da je treba v naših razmerah za vsako glavo po 3/4 kub. metra prostora v gnojnični jami, potem ga je treba petkrat toliko ($5 \times 3/4$), to je okroglo 4 kub. metre. Če napravimo jamo 2 metra globoko, potem dobimo 4 kub. metr., ako napravimo štirioglasto jamo, ki ima površnje 2 štirjaskov metrov, tedaj četverokota, čigar stranice merijo približno po 1 1/2 metra. Tako dobimo četverokotno jamo, ki obsega skupaj 4 kub. metre.

Gnojnična jama mora biti trdno pokrita. Za navadno zadostuje vrh

jame hrastov okvir, na katerega se polože močne hrastove deske. Gnojnična jama se napravi tik gnojnišča, na najnižjem mestu. Po švicarskih gnojniških zavzema taka jama ves prostor pod gnojniščem in je pokrita z borovimi debli. Po naših krajih je že tudi nekaj takih gnojnišč in gnojničnih jam. Vsak, kdor ima gnojnično jamo, je poklican, da vnema soseda k posnemanju! Zgledi vlečejo!

Gospodarstvo

PRODUKCIJA PREMOGA NAZADOVALA.

Podatki vlade Zedinjenih držav izkazujejo, da se je tekom leta 1921. nakopalo na celim svetu za 200 milijonov ton premoga manj kot v letu 1920. Vsega premoga skupaj je bilo v letu 1921. na celim svetu nakopane za 1 milijardo 100 milijonov. Francija in Nemčija sta edini deželi, kjer se je v letu 1921. nakopalo več premoga kot v letu 1920., dočim vse druge države izkazujejo primanjkljaj.

Glavni činitelj, da se je nakopalo manj premoga, je bil štrajk angleških rudarjev ter splošna industrijska kriza, ki vlada po vsem svetu.

V Franciji se je leta 1919. nakopalo 22 milijonov ton premoga, leta 1920. pa že 29 milijonov, in treba je še nadaljnih 12 milijonov ton letno več, da doseže produkcija predvojni pridelek. V Nemčiji so tekom leta 1921. nakopali 120 milijonov ton rujavlega premoga, ali za 33 milijonov ton več kot leta 1919. Vendar tudi v tej državi manjka mnogo, da se dvigne produkcija na predvojne čase.

= Vrednost denarja. Dne 13. t. m. se je dobilo: za 250 do 258 naših kron 1 dolar, za 500 naših kron 100 češkoslovaških kron, za 1400 do 1410 naših kron 100 italijanskih lir, za 115 naših kron 100 nemških mark, za 5700 naših kron 100 švicarskih frankov.

= Padanje žitnih cen. Pri nas so zadnje dni cene žitu nenadoma padle. Vzrok padcu je izboljšanje naše valute pa obetajoča se dobra letina. Cene pšenice v Zagrebu so padle od 2100 K v početku pretečenega tedna na 1700 kron do 1750 kron. Koncem preteklega tedna se je zahtevalo v Vojvodini in na Hrvatskem za koruzo 1470 K, za ječmen 1350 K, za oves 1330 K, za rž 1630 do 1650 K, za kg moke št. 0 26 do 26.50 K.

= Zagrebški tedenski sejem dne 8. t. m.: Kljub neugodnemu vremenu je bil dovoz in dogon obilen. Pripeljanega je bilo zlasti mnogo sena in lesa. Cena senu je bila 800 do 1050 K za 100 kg po kakovosti, otava pa po 1200 K; detelja se je prodajala po 1050 K, slama pa po 400 do 500 K. Cene živini so nekoliko padle. Tako so se prodajali prvovrstni voli po 30 in več kron (za kilogram žive teže), drugo do tretjevrstni voli po 26 do 27 K, krave po 12 do 14 K, teleta 24 do 32 K. Svinje (za kilogram žive teže) debele 60 do 62 K, srednje 56 do 58 K in mršave 45 do 47 K.

= Cene na sarajevskem trgu so bile koncem preteklega tedna sledeče: seno 600 do 700 K, krompir 800 K za q; jabolka 10 do 16 K, suhe češplje 26 do 28 K za kg; par piščancev 100 do 120 K, par kokoši 180 do 220 K, par rac 180 do 220 kron, par gosi 480 do 600 K, par puranov 400 do 600 K, maslo 160 kron, rdeča čebula 24 do 26 K, suho goveje meso 80 do 88 kron za kilogram.

= Kmetijski učni tečaji na državnih vinarskih in sadjarskih šolih v Ma-

riboru se ne morejo redno vršiti zaradi pomanjkanja sredstev. Da bi se pa vseeno kolikor mogoče zado- stilo najnujnejšim zadevnim potre- bam naših kmetovalcev, zlasti vino- gradnikov in sadjarjev, dovoljuje ravnateljstvo pravim zanimancem (kmetom, kmetiskim sinovom, vini- čarjem itd.) obisk šole ob najvažnej- ših praktičnih delih v zavodovih na- sadih (v vinogradu, trsnici, sadonos- nikih, drevesnicah, na vrtu itd.), za kar zadostuje prijava z dopisnico, na kateri se naznani stroka, za katero se dotičnik zanima, in njega točni naslov. Na primer: sedaj se vršijo ob ugodnem vremenu trtna rez, gro- banje v starejših nasadih za izpolni- tev praznih mest, snaženje in pomla- jevanje sadnih dreves, oskrba dre- vesnice, naprava gnojakov i. dr. K pozneje se vršečim delom se prigl- ašenci pozovejo pismeno. S seboj mo- rajo prinesiti potrebno orodje (škarje, nož, po možnosti žagico). Stanova- nje in hrano si mora vsakdo sam preskrbeti izven zavoda. V mnogih slučajih bo koristno že tudi samo enodnevno praktično sodelo pod strokovnim vodstvom, kojemu se mora glede reda in dela vsakdo pod- vreči brezpogojno.

= Hmeljarsko društvo v Žalcu poroča svojim udom in drugim hmeljarjem, ki bi hoteli pristopiti kot udje, da se bo letnina za tekoče leto določila šele na glavni skup- ščini, ki se bo vršila dne 25. t. m. v Žalcu. Ker pride med drugimi važ- nimi točkami tudi izprememba pravil na dnevni red, za kar je pa treba navzočnosti dveh tretjin vseh udov, t. j. 128, se opozarjajo in naprošajo vsi hmeljarji, da pridejo navedeni dan v Žalec.

Beleške

+ Koroški Slovenci v boju za slovensko šolstvo. Slovensko šolsko društvo na Koroškem je imelo pred nedavnim časom svoj občni zbor v Št. Jakobu v Rožu. Ker niti deželna šolska oblast v Celovcu niti ona na Dunaju nista dovolili slovenskih za- selbnih šol v Št. Rupertu pri Veli- kowcu, se je društvo pritožilo na Zvezo narodov v Ženevi. Tako je prav! Avstrija bi morala dati koro- škim Slovencem popolno šolstvo in to po določili senžermenske mirov- ne pogodbe. Toda ta lačenpergar- ska Avstrija ne dovoli Slovencem niti zasebnih šol, in to na njihovi zemlji, kjer bivajo že od pamtiveka! Pri nas pa vzdržujemo celo za naše nemškutarje — potomce slovenskih starišev — nele ljudske, temveč tudi srednje šole! Pa pravijo, da smo mi zatiralci narodnih manjšin!

+ Orli in njihove lastnosti. Or- lovsko glasilo »Mladost« prinaša sledeče izreke: »Orel brez poguma je — kokoš. Orel, ki je prevzet, je — vrabec. Orel, ki se skriva, ka- dan bi moral nastopiti za resnico, je — kraljiček. Orel, ki tišči glavo v pesek (da ne bi videl resnice), je — noj. Orel, ki se odteguje delu, je — lukavica. Orlica, ki je maloduš- na, je — gos.« K tem čudnim in smešnim ptičjim primeram naj pri- dememo za smeh in kratek čas še dve ravno tako smešni primeri: »Orel, ki je pijan, je — krava. Orel, ki posluša farovže, je — osel.« Ker so gornje lastnosti med Orli zelo razširjene, zlasti se Orli radi skri- vajo, ker jih je ponavadi sram, da so Orli, veljajo torej gornji ptički in štirinogati priimki za večino Or- lov in Orlic, oziroma Čukov in Sov, s katerimi ptičji priimki so jih krsstili hudomušneži. Ista »Mladost« prinaša tudi opis ptice orla, ki se začne tako-le: »Med pticami ropari- cami zavzema odlično mesto dru-

žina orlov, ki jih dele naravoslovci na več rodov. Enemu teh rodov pri- devajo še posebej svojsko ime (Orel = Čuk?). Pa tudi vse te ptice še niso čisto enake po obliki in last- nostih itd.« Malo špasna je tale »Mladost«. Pa brez zamere!

Sokolstvo

Kralj na sokolski prireditvi. Ne- davno je priredilo Sokolsko društ- vo v Beogradu matinejo v Narod- nem gledališču. Na matineji je so- delovalo pevsko društvo »Stanko- vič«. Sokoli pa so izvajali proste vaje in vaje na orodju. Matineje se je udeležil tudi kralj Aleksander. Beograjsko časopisje opisuje to ma- tinejo kot eno najboljših in največ- jih, s katero se more ponášati So- kolstvo naše prestolice.

Sokolska razstava. O priliki I. ju- goslovanskega vsesokolskega zleta se vrši tudi sokolska razstava, ka- tere se udeležijo celokupno jugoslo- vensko Sokolstvo. Zleini odbor je dal vsem župan navodila, da zbira- jo tozadeven material ter prirede najprej župne razstave, potem pa naj pošljejo zbrani material raz- stavnemu odseku v Ljubljani. Po- zivljamo vsa društva in tudi vse brate in sestre, da zbirajo marljivo ves tozadeveni material, skrbe že se- daj za slike telovadnic, telovadnih prostorov, posameznih nastopov itd., dalje razne zletne znake in druge zgodovinske spomine na Sokol- stvo. Ne odlašajte preveč z delom. Čas hiti!

«Sokolu» v Mokronogu je dovo- lilo ministrstvo za kmetijstvo in vode prireditve efektne loterije, katere či- sti dobiček je namenjen za zgradbo »Sokolskega doma« v Mokronogu. Po igralnem načrtu obsega ta lote- rija 50.000 srečk po 2 dinarja ter 679 dobitkov, med temi so glavni dobitki po 30.000, 15.000 in 10.000 kron v gotovini, drugi pa v efekti- h. Zrebanje se vrši nepreklicno dne 6. maja t. l. Ker je mokronoški »Sokol« v vsakem oziru zelo agilno društvo, ki z vso vnemo deluje na razširjanju in utrditvi sokolske ideje in ki si je že pridobilo iz lastnih sredstev ob- širno stavbišče sredi trga, tedaj toplo priporočamo, da občinstvo prav- pridno sega po srečkah, ki jih bo društvo dalo v nekaj dneh v promet.

SMRTNE OBSODBE PRED CELJSKO POROTO.

Morilci orožnika Maverja.

Kot zadnji so se pred celjsko po- roto zagovarjali dne 10. in 11. t. m. morilci orožnika Maverja.

Martin Varlec, posestnik v Blat- nem, občina Globoko pri Brežicah, ima več sinov, med njimi Franca Varleca, 21letnega vojaškega ubež- nika, katerega je skupno z drugimi sorodniki dolgo časa skrival pri se- bi, tako da ga orožniki kljub vestne- mu iskanju niso mogli prijeti. Dne 7. januarja t. l. se je orožniški na- rednik Peter Maver iz Brežic zopet podal službeno v Blatno in najprej v hiši Franca Cizla v Dedjivasi vpra- šal Marijo Varlec, če ji je kaj znano o Francu Varlecu. Med tem poizve- dovanjem sta vstopila v sobo tudi Josip Levstik iz Podgorja in Andrej Križančič iz Stare vasi, ki sta na lastna ušesa slišala izjavo orožni- kovo, češ da gre iskat Franca Varleca. Res se je orožniku posrečilo zvedeti pri Katarini Varlec v Blat- nem, da seka ubežnik Franc Varlec v gaju svojega očeta kole za vino- grad. Brat Jožef Varlec, Jožef Ko- stanjšek in Martin Cerjak, ki so tudi bili pri istem delu, so ubežnika opo- zorili, da se bliža orožnik, vsled če- sar je Franc Varlec tudi takoj zbe- žal, a na orožnikov poziv »stoj« po-

čakal in se dal ukleniti. Nato ga je gnal orožnik proti očetovi hiši, med potom pa srečal očeta Martina Varleca, Jožefa Varleca II. iz Podgorja in čevljarja Koprivca. Ker je ukle- njeni Franc Varlec prosil očeta še za južino in nekaj denarja, so šli vsi skupaj na ubežnikov dom, kjer so preprosili orožnika, naj Francu Varlecu dovoli jesti in ga v to svrhu raz- reši verige. Orožnik Maver je prošnji ugodil, njegova dobrota pa je bila pozneje zelo nevhvaležno poplačana.

Ubežnikov brat Jožef Varlec I. je namreč takoj šel po vino v bližnjo gorco, istočasno pa poklical domov Jožefa Kostanjška in Martina Cerjaka, ki ju je pozval, naj bi orožnika ubili. Res so prišli vsi trije s svojimi težkimi vinjeki v sobo, kjer je čakal orožnik na Franca Varleca, na dvo- rišču pa so se prej sestali z Jožefom Levstikom in Andrejem Križančičem ter se na tistem pogovarjali. Ko sta prišla v sobo tudi Levstik in Križan- čič, je orožnik še začudeno vprašal: »Vidva pa danes najbrž za menoj hodita.« Vsi so se začeli na to spo- gledovati, orožnik pa se je, nič sla- bega sluteč, pogovarjal s starim Martinom Varlecom, vsi obtoženci pa so si med tem dajali za orožni- kovim hrbtom z očmi in rokami zna- menja, katera je Franc Varlec dobro razumel; saj mu je še eden na skri- vaj povedal, da bodo orožnika umo- rili, on pa ga naj prvi prime od vzadaj, nakar ga bodo potem nasko- čili.

Ko je orožnik po preteku ene ure pozval Franca Varleca na odhod, ga je ta nepričakovano zgrabil od vza- daj za roke, puško in prsi ter ga tako trdno držal, da se orožnik ni mogel več ganiti, pač pa je še vprašal: »Kaj pa pravzaprav mislite?« Medtem pa sta priskočila Francu Varlecu na po- moč brat Jožef Varlec I. in Jožef Kostanjšek ter začela neusmiljeno sekati z vinjeki po njegovi glavi. Temu nasilju se je pridružil še Martin Cerjak, ki je potem pomagal poteg- niti še živega orožnika v vežo, poprej pa še iztrgal Jožefu Varlecu I. vinjek iz rok in treščil hropečo žrtev po gla- vi, nakar je orožnik v veži v velikih mukah ves razmesarjen izdihnil.

Zavlekli so ga potem za svinjak in pokrili s koruznico, zvečer pa slek- li in odpeljali v dobrovski gozd in skušali s tem ustvariti domnevo, kakor da je bil orožnik tu oropan in umor- jen. Martin Cerjak je pa le na domu Martina Varleca zagrozil vsem: »Zdaj veste, kaj smo naredili; če kdo izda, gre glava za glavo!« Ker pa so orožnika že drugi dan našli in ker se je vedelo, kje je hodil, so bili mo- rilci kmalu v rokah pravice. Šele čez teden dni so izsledili zadnjega, t. j. Franca Varleca, ki je krivdo priznal, obremenil pa tudi svojega brata, Ko- stanjšeka, Cerjaka in Jožefa Varleca II., ki da je orožnika še stoji- čega zgrabil za vrat in ga davil. Ta- ko pravita tudi Jožef Varlec I. in Jo- žef Kostanjšek. Jožef Varlec II. pa je trdil in se zagovarjal, da ga Varleci po nedolžnem tlačijo in da je nasprotno on še miril, pa je bilo že prepozno, ker so drugi po orožniku tako naglo sekali, da je brizgala kri in da on sploh ni mogel več poma- gati. Tudi Cerjak je tajil, priznal pa je, da je moral na povelje Jožefa Levstika, ki je vzel puško, torbo in patrone, s pomočjo drugih zapeljati ponoči orožnika daleč v stran, da bi ga kdo ne našel. Jožef Levstik se je gromovito zagovarjal in trdil, da ni vedel za namen drugih in da ni res, kar pravijo obtoženci, da bi bil on stal pri vratih s sekuro za slučaj, če bi orožnik ušel. Miha Varlec pa ga je videl in tudi Jožefu Varlecu I. je Levstik sam priznal, da je prežal s Križančičem s sekuro v roki na orož-

nika. Križančič je tajil, da bi bil ča- kal na orožnika med napadom pri veži. Nihče ni mogel potrditi, da bi ga bil videl s sekuro v roki, čeravno je pri vratih stal. Sicer je tudi on su- nil orožnika v veži z nogo, ne ve se pa, ali je bil orožnik takrat še živ ali mrtev.

Porotniki so se posvetovali cele štiri ure. Njih prvomestnik g. Franjo Roblek iz Žalca je naznanil pravo- rek, s katerim se potrjuje glede Franca Varleca, Jožefa Varleca I. in Jo- žefa Kostanjšeka vprašanje po ob- tožbi na umor, glede Martina Cerjaka le na uboj, glede Jožefa Levstika pa zaradi sokrivde na uboju, na kar je predsednik sodnega dvo- ra po tajnem posvetovanju razglasil ob pol 11. uri ponoči sodbo, ki se glasi: Franc Varlec: smrt na veša- lih; Jožef Kostanjšek: smrt na ve- šalih; Jožef Varlec I.: 15 let težke ječe (ker še ni star 20 let); Martin Cerjak: 8 let težke ječe; Josip Levstik: 6 let težke ječe. Jožef Varlec II. in Andrej Križančič se oprostita, ker so porotniki vsa vprašanja krivde glede njiju zanikali.

Občinstvo je obsodbo vzelo z za- doščanjem na znanje, saj je pa tudi skrajni čas, da se začne proti zlo- čincem odločno nastopati in da se smrtne obsodbe tudi izvršijo.

Novosti

* Cenjenim dopisnikom priporo- čamo, da nam dopisujejo razločno in s črnilom, ako želijo, da se njihov dopis čimprej objavi. Včasih so do- pisi pisani s svinčnikom tako neraz- ločno in blede, da jih ni mogoče pre- čitati. Dopisnike prosimo, da se nam oglašajo pogostokrat in ne s pre- dolgimi dopisi.

* Molitev za državo. Ministrstvo ver bo v kratkem pozvalo zastopni- ke vseh veroizpovedi, da skupno do- ločijo molitev za božjo pomoč dr- žavi. Sklep glede molitve se predloži nato narodni skupščini v uzako- njenje.

* Kraljevska dvojica pride v Slo- venijo. Nj. Veličanstvo kralj je spre- jel v posebni avdijenci ministra n. r. dr. Kramerja, kateremu je izjavil, da nameravata kralj in kraljica letošnje poletje dalje časa bivati v Sloveniji, zlasti na Bledu.

* Poročno darilo kralju in kraljici. Srbsko žensko društvo v Beogradu je sklenilo podariti kralju in kraljici vsakemu zlat pokal kot poročni dar.

* 72letnica predsednika Masaryka. V torek dne 5. t. m. je obhajal pred- sednik češkoslovaške republike svoj 72. rojstni dan.

* Anton Kolenc umrl. Dne 10. t. m. je umrl v celjski javni bolnici po kratki težki bolezni Anton Kolenc, veletrgovec v Celju. Rojen je bil 6. maja 1868. pri Sv. Frančišku v Gor- nji Savinski dolini. Bil je vedno do- ber narodnjak in poštenjak. Svojo zlato dušo pa je pokazal zlasti s svojo oporoko, v kateri je volil za visokošolsko dijaštvo tri milijone kron, za srednješolsko dijaštvo v Celju 600.000 kron, za učence kme- tijske šole pri Št. Jurju ob juž. žel. 30.000 kron, za celjske reveže 100 tisoč kron, za reveže v občini Ljub- no (Gor. Savinska dolina) 50.000 kron, za razširjenje javne bolnice v Celju 500.000 kron, za dijaški dom v Celju 500.000 kron, potem manjše zneske za razna društva, tako med drugimi za Sokola v Celju 2000 K, za krajevno organizacijo Jugoslo- vanske Matice v Celju 500 kron, za krajevno organizacijo jugoslovanske demokratske stranke 2000 kron, za šolske sestre v Celju 15.000 kron, za kapucinski samostan v Celju 20 tisoč kron itd. S tem si je pokojnik

postavil najlepši spomenik. Slava njegovemu spominu!

* **Stari konak (kraljevi dvor) v Beogradu** brzo popravljajo in preurejajo ter bo v kratkem času že popolnoma pripravljen za prebivanje.

* **Za častnega člana** je izvolilo »Društvo za postavbo spomenika mučeniško ubitih Srbov v Surdulici« ministra n. r. dr. Kukovca v priznanje njegovih velikih zaslug, ki si jih je pridobil za povzdigo trga Surdelice (v Srbiji), onega najžalostnejšega kraja naše širne domovine, v katerem so Bolgari za časa zasedbe mučili do smrti in poklali skoraj vse prebivalstvo ter mu uničili tudi vsa domovja.

* **Preureditev cerkvene uprave.** Minister ver dr. Krstelj je naročil našemu poslaniku pri Vatikanu, naj posreduje za brzo ureditev upravnih razmer katoliške cerkve v naši državi. Predvsem gre za odpravo takih razmer, da pripadajo jugoslovanske pokrajine pod tujo cerkveno upravo, kakor na primer spada slovenski del Koroške pod celovškega škofa, Prekmurje pa pod madžarskega.

* **Bolniki se zopet sprejemajo v bolnice kot prej.** Pred kratkim se je sprejemanje bolnikov v bolnice omejilo le na najnujnejše slučaje. Po odloku zdravstvenega odseka v Ljubljani pa se je zdaj zopet uvedlo normalno sprejemanje bolnikov.

* **Velik dobrodelnik.** V Parizu je umrl generalni konzul naše države Barlovac, ki je v svoji oporoki zapustil vse svoje premoženje, cenjeno na 80 milijonov kron, v dobrodelne svrhe. Določil je, naj se predvsem zgradi otroško zavetišče in bolnica v kakem mestu Srbije.

* **Zgodovinska kapela v Mostarju pogorela.** Pred kratkim je v srbsko-pravoslavnem župnišču v Mostaru v Hercegovini pogorela zgodovinska kapela Marije Magdalene, ki je bila zgrajena z darovi iz Rusije, predvsem s pomočjo umorjene zadnje carice Marije Feodorovne.

* **Novice iz Amerike.** V Clevelandu je umrl na pljučnici Slovenec Alojzij Strehovec, vodja nekega tamošnjega podjetja za čiščenje oblek. — V Newburgu je umrl rojak Ivan Kastelic. — V Clevelandu je umrl rojak Franc Pečjak, doma iz Žužemberka. Nedavno mu je umrla žena, kar ga je zelo potrla. Pokojnik zapušča pet otrok in štiri brate. — Za pljučnico je umrl rojak Leopold Krničnik, star 36 let. — Umrl je rojak Karel Avguštin, zapušča pet otrok in enega brata. — Neznani lopovi so vlomili v krojačnico rokaja Alojzija Perhnehta v Clevelandu in mu odnesli 40 izvršenih oblek in nekaj blaga.

* **Dalmaciji grozi lakota.** Kakor poročajo iz Splita, grozi nekaterim krajem v Dalmaciji lakota. Vlada je nakazala 30 milijonov kron v svrhu nakupa potrebnih živil ogroženim krajem, predvsem mestom Splitu, Šibeniku in Dubrovniku.

* **Resnico povedal.** Pred plebiscitom na Koroškem se je obljubljal s strani avstrijskih agitatorjev »zvestim« Korošcem pravcati raj na zemlji. Toda sedaj šele počasi spoznava zaslepljena uboga koroška raja, kako hudo je bila prevarjena. Tako je pred nedavnim časom javno izrekel neki delavec v Borovljah to-le bridko resnico: »Ko so bili Slavi (Jugoslovani) tu, smo jedli za malco špeh, sedaj pa jemo suhe hruške!«

* **Usmrtilitev Draškovičevega morilca Aliagića.** 8. t. m. je krvnik Seifried, rodом Nemec, izvršil smrtno obsodbo nad morilcem ministra Draškovića. Aliagić je svoje zadnje ure prebil mirno. Ko je predsednik dr. Vajić prečital obsodbo, se je obr-

nil proti krvniku z besedami: »Krvnik! Naj se izvrši pravica!« Aliagić je pristopil k predsedniku in mu rekel: »Oproščam vam, gospod predsednik!« Predsednik: »Tudi jaz vam!« V tem trenutku je pristopil krvnik in odvedel Aliagića pod vešala. Splezal je po lestvi, mu položil vrh okrog vratu, dva pomočnika sta Aliagića dvignila in obsodba je bila izvršena.

* **Trije na smrt obsojeni pred mariborsko poroto.** Pred mariborsko poroto so bili obsojeni na smrt na večalih posestnica Marija Perša iz Slaptincev, njen hlapec Anton Muhič in 18krat predkaznovani Anton Hojnik iz Botkovcev, ker so umorili 69letnega Franca Košarja, prevzitarja na posestvu Marije Perša. Obsojenci so obsodbo sprejeli mirno.

* **Prijet morilec.** V Ljubljani so aretirali zidarskega pomočnika Antona Rozmana iz Št. Vida pri Ptuj, ki je umoril in oropal pred kratkim v Mariboru Apolonijo Šilak, postrežkinjo dr. Brenceta. V Mariboru pa so aretirali Rozmanovo ljubico, ki je tudi osumljena, da je pomagala pri zločinu.

* **Jako nevaren vlomilec pod ključem.** V Ljubljani je bil aretiran železniški delavec Martin Macan, ker je bil osumljen tatvine. Preiskava je dognala, da se je Macan skrivljal tudi pod imenom Plotović in da njegovo ime ni Macan, temveč Jutriša. Jutriša ima na vesti vlom v hotel »Sv. Janez« v Bohinju, vlom v stanovanje Frana Tilerja v Celju in mnogo tatvin.

* **Nad župnišča so se spravili** — namreč roparji. Letos je bilo na Hrvaškem že pet vlomov v župnišča in cerkve; v Sloveniji dva, v Bosni dva in v Dalmaciji eden.

Iz raznih krajev

* V Novem Vodmatu je neznan uzmovič odnesel Vinkotu Vidmarju, ljubitelju ptičkov, dve ptičji kletki, v katerih so bili en kanarček, en lišček, en grilček in en čizek.

* V Gornjem Kašlju je neznan tat vlomil v stanovanje kočarice Marije Gregorin in odnesel obleke, čevlje in srebrnine v vrednosti 7700 kron.

* V Rudniku pri Ljubljani je bilo ukradeno posestniku Jakobu Jesihu 2000 kilogramov mrve v vrednosti 16.000 kron.

* V Brezovici se je kajzarici Mariji Petrovič pri nakladanju drv v gozdu podrla skladovalnica, ki jo je podkopala. Petrovičeva si je zlomila hrbtenico in levo nogo ter dobila tudi notranje poškodbe.

* V Klečah pri Ljubljani je služil pri posestnici Škerlj za hlapca Jakob Bricelj. Pred kratkim se je hlapec z gospodinjo sprl ter zapustil službo, ne da bi naredil z gospodinjo obračun. Te dni pa se je vrnil in se začel z gospodinjo prepirati. Ker je postajal nasilen, ga je novi hlapec Lojze zgrabil za roke, gospodinja pa ga je precej namahala z gnojnimi vilami po glavi.

* V Horjulu so neznan malopridneži zaklali posestniku Ordadolniku konja, vrednega 10.000 K.

* Na Vrhnikih se je ponesrečil pri nakladanju hlobov v gozdu hlapec Miha Osterman. Zmečkalo mu je obe nogi.

* Med Britofom in Miljami pri Kranju je bil pred kratkim izvršen roparski napad na posestnika Janeza Štularja iz Kokrice, ki se je peljal ponoči z vozom skozi Britof. Nenadoma ga je napadel neznan lopov z namenom, da ga oropa. Toda Štular se je otrešel nevarnega usiljivca in je nato gnal z vso silo konja in se je

ustavil šele na Visokem. Pri sebi je imel veliko vsoto denarja.

* V Starih Fužinah v Bohinju je napravljaj delavec Peter Cvetek drva v gozdu. Vsled tajanja snega se je v hribu odtrgala velika skala, ki je z veliko silo pridrla v dolino, podrla Cvetka na tla in mu zmečkala desno nogo.

* V Podhomu je umrl občespoštovani posestnik Lovrenc Dežman v starosti 70 let. N. v m. p.!

* V Medvodah je padel Juri Rafael, tvorniški delavec, pri delu z lestve in si zlomil desno nogo.

* V Hotedršici si je delavec Janez Albreht pri padcu zlomil desno nogo.

* V Vačah pri Litiji sta se pretečeno nedeljo ponovno sprla že stara si sovražnika Anton Klinec, čevljarski pomočnik in Josip Zupančič, delavec istotam. Razjarjeni Zupančič je ustrelil Klinca v desno nogo.

* V Velikem Mengšu so neznani tatovi ponoči vlomili v trgovino Helenine Ručigaj in odnesli blaga v vrednosti 17.688 kron.

* V Otaležu je dne 19. februarja neznan zločinec umoril in oropal 45letno posestnico Marjano Gostiša in njenega 84letnega tasta, kar smo že poročali. Dolgo so oblasti iskale zločinca, toda ni se jim posrečilo ga uloviti. Sedaj pa so prijeli Vincenca Lapajneto iz Otaleža, ki je osumljen, da je izvršil gori omenjeni dvojni roparski umor.

* V Selcah nad Kranjem si je zlomila 73letna občinska uboga Marija Kalan pri božjastnem napadu levo nogo.

* V Borovnici se je ponesrečil vsled neprevidnosti z dinamitno patrono Ivan Valenčič, delavec v tamošnji kurilnici. Patrona se je razletela in ga težko ranila na levi roki.

* V Kozarščah (obč. Stari trg) je bil obsojen trgovec Janko Šumrada od okrajnega sodišča v Ložu na tisoč dinarjev globe in štiri dni zapora zaradi neoznačbe cen življenskih potrebščin.

* V Begunjah pri Cerknici je umrl posestnik Juri Meden. Bil je poštenjak. N. v m. p.!

* V Cerknici je padel Andrej Galič, ravnatelj lesne tvrdke Žagar, s kolesa in si pri tem zlomil levo nogo.

* V Velesovu je šel na obiske Franc Zorman, delavec v Vodmatu, in je med potjo tako nesrečno padel, da se je težko poškodoval.

* V Bojancih v Beli krajini, ki je edina srbska vas v Sloveniji, se je ustanovil pred nedavnim časom Sokol. Vsi vaščani so pristopili k društvu in vsi šolarji so člani naraščaja. Zares vzgledna vas!

* V Selnici ob Dravi so našli v gozdu mrtvo slaboumno posestnico Marijo Verdovnik. Kakor vse kaže, je umrla od mraza in lakote.

* V Rogatcu se je ponesrečil na tamošnjem kolodvoru pri nakladanju lesa petnajstletni Franc Brezinšek, sin posestnika in gostilničarja v Rogatcu. Ponesrečenca so prepeljali v celjsko bolnico.

* Iz Brežic poročajo, da se je v sredo dne 8. t. m. zvečer vozilo v čolnu preko Save več kmetjskih fantov in mož. Toda imeli so nesrečo. Čoln se je prevrnil in vsi so padli v deroče valove mrzle Save. Vendar so se vsi rešili iz vode.

* V Križevcih pri Ljutomeru se je nastanil novi zdravnik dr. Josip Mušter.

* Med Veržejem in Dokleževjem zgrajeni most čez Muro bo te dni z velikimi cerkvenimi in narodnimi slovesnostmi izročen prometu. Celotno Prekmurje in Mursko polje se že pripravlja na proslavo tega dne.

Na slavlje pridejo tudi visoki in odlični gostje od blizu in daleč.

* V Novem Svetu pri Idriji je ugriznil tamošnjega posestnika Josipa Brusa s strihininom zastrpljen pes. Spočetka se Brus ni brigal za malo ranico. Toda, ko se mu je nenadoma rana vnela, in ko je začela otekati tudi roka, se je moral podati v bolnico.

Zdravstvo

Topla postelja in mrzla soba. Kdor je bolan na živcih, spi bolje v zakurjeni sobi; ne dene mu pa dobro mrzla postelja. Jako mrzla postelja naravnost prežene nervoznemu in tudi drugim bolnikom spanec in jim vzame preveč telesne toplote. Mrzla postelja škoduje tudi ranjenim in sploh slabotnim odraslim in otrokom. V nekem zdravilišču so delali poizkuse, da bi dognali, če vpliva topla postelja na spanec. Postelje so segreti s soparo in so delali poskušnje dopoldne. Ako je bila toplota prav regulirana in je znašala od početka 40 do 45 stopinj, so zaspali bolniki navadno v desetih minutah. Ko so se prebudili, so se počutili prav dobro. Iz tega, ker se jih je lotil spanec ob tako nenavadni uri, je razvidno, da so zaspali vsled toplote. Te izkušnje so tudi dognale, da prepodi prevročna postelja spanec in povzroči razburjenje in glavobol. Torej ne sme biti preveč toplote, kar je navadno, če je soba zakurjena in bolnik dobre odeje. Neki zdravnik svetuje, da bi spali bolniki v mrzli sobi, da bi jim segrevali posteljo v bučogrelko in pa pregladili rjuhe z vročim železom. To pa ne pomore dosti, če je postelja vlažna od bolnika in se ni mogla posušiti v mrzli sobi; vlažna žimnica in odeja so kakor led, bolnik, a tudi zdravi se ne počutijo dobro v njej. Edina pomoč je zračenje posteljnine. Prezračena posteljina se pa mora potem posušiti in segreti pri poči. Le v taki postelji bo spal bolnik v mrzli sobi dobro. Nekaj drugega je z mrzlo sobo pri bolnikih, ki kašljajo, ki so sploh bolni na pljučih ali ki morajo vstajati ponoči. Za take je pač treba malo zakuriti, sicer jih sili premrzeli zrak vedno na kašljanje. Zdaj pa pride potreba, da ostane v bolnikovi ali v bližnji sobi okno odprto, kajti od peči razgreti zrak zopet ne ugaja bolnim pljučem. Odprto okno in zakurjena peč bi pač dala bolniku mir in spanec.

Zanimivosti

O NOVEM PAPEŽU.

Kardinal Lualdi, nadškof iz Palerma, je v nekem pogovoru s poročevalcem nekega italijanskega lista navedel par zanimivosti iz življenja novega papeža Pija XI. Kardinal Lualdi je bil rojen v Milanu ter je star prijatelj Pija, ki je bil tudi njegov součenec. Skupaj sta študirala v semenišču in Lualdi je bil navzoč pri prvi maši novega papeža, na Božični dan leta 1879.

Po izjavi Lualdija sta temeljna kamena značaja novega papeža molitev in hladnost. Celotno njegovo življenje je bilo posvečeno breviju, premišljevanju in rožnemu vencu.

Kardinal Lualdi je pripovedoval tudi o planinskih izletih novega papeža. Kadar je šel sedanji papež v gore, je vedno nosil s seboj v nahrbtniku svojo sutano ali dolgi svečeniški plašč.

Lualdi se spominja, kako sta skupaj z novim papežem v avgustu leta 1883. obiskala gorsko vas Macugnaga na italijansko-švicarski meji, kjer sta imela službo božjo za hribovce zelo visoko v gorah.

KOLIKO IMA RUSIJA PREBIVALCEV.

Prvo popolno ljudsko štetje se je v Rusiji izvršilo leta 1897. Takrat je v 50 gubernijah evropske Rusije stanovalo 93.442.864 ljudi, v poljskih gubernijah 9.402.253, v celi ruski državi pa 125.600.682 oseb.

Nepopolno ljudsko štetje se je izvršilo med vojno l. 1916. do 1917. Takrat se je v 50 gubernijah evropske Rusije naštel 123.796.300 duš, v vsej Rusiji pa 175.134.000.

Zadnje boljševisko ljudsko štetje se je vršilo l. 1920., a se ni popolnoma izvedlo zaradi vojnih dogodkov. V 50 gubernijah današnje evropske in azijske Rusije se je naštel 76.807.343 prebivalcev (moških 34 in pol milijona, žensk pa preko 42 milijonov). Če prištejemo v približnih številkah še na pr. ukrajinske gubernije, kjer se štetje ni moglo izvršiti, dobimo število od 100 do 110 milijonov.

V primeri s predvojnimi števili se je rusko prebivalstvo zmanjšalo za 40 odstotkov, in sicer, ker so deli nekdanje Rusije sedaj samostojne države in pa ker je vojna in potem revolucija vzela mnogo ljudi. Glavno mesto stare Rusije Petrograd je pred vojno štel 1.191.908 prebivalcev, sedaj jih ima za 705.980 manj. Nova »prestonica« Moskva je padla od 1.505.000 na 1.027.982 prebivalcev.

TROCKI IZOBČEN IZ JUDOV-SKE CERKVE.

Na očetovo zahtevo je bil boljševiski ljudski komisar za vojno Trocki izobčen iz židovske verske občine. Neki angleški list poroča o tem dogodku sledeče:

V mali sinagogi (židovska cerkev) jekaterinoslavski se je zbrala židovska občina. Belolas slep starac w kaftanu se je po zaključeni službi božji približal oltarju in je zakliccal s tresočim glasom:

«Obtožujem Leva Bronsteina (Trockega pravo ime), člana te občine!»

«Česa ga obtožuješ?» je vprašal rabin (judovski duhovnik).

Očetov glas je odgovoril krepkeje: «Obtožujem ga, da je prelomil zakon svojih očetov; obtožujem ga, da je postal sovražnik židov in sovražnik človeštva.»

«To so težke obsodbe. Dokaži jih!»

Glasno je odmeval očetov glas: «Vsak član te občine je moja priča. Vsa Rusija, ves svet!»

Zavladala je globoka tišina. Potem je dejal rabin: «Dokazal si. Kaj je sedaj moja dolžnost?»

Trockega oče Mojzes Bronstein je dvignil roke nad svojo glavo ter je govoril kakor star prerok stare zaveze počasi besede:

«Lev Bronstein naj bo izobčen iz verske občine židov! Proklet naj bo in brez miru se naj potika med sovražniki Boga ter naj ne najde rešitve niti na zemlji, niti v peklu, niti v nebesih!»

V zboru je ponavljala občina: «Naj bo izobčen, proklet in nemiren!»

Zdaj je stopil pred oltar drug rabin in je zaklical na vse štiri strani: «Cuj, Izrael, tako je ime tvojega sovražnika!» Nato je odmolil sedmero molitev ter pogasnil sedmero sveč kot znamenje, da naj bo izobčenec izbrisan iz spomina živih. Potem se je rabin obrnil k očetu.

«Mojzes Bronstein», je rekel, «Lev Bronstein je izobčen iz židovske verske občine. A zahteval si hujšo kaznen. Božji zakon mi veleval, da

te vprašam: Mar na: do proklet za vso večnost?»

Razburjenje občine je naraščalo. Toda nihče ni črnil besedice. Vse oči so bile obrnjene na nesrečnega očeta, ki je padel na kolena ter je molče molil. Nato se je dvignil odločno in dejal:

«Naj bo proklet na vse veke!»

Pri teh besedah je nekdo vzkliknil, stara ženska je omedlela — Trockega mati.

LJUBEZEN DO ŽENSK IN DO PIP.

Neki nemški pisatelj je mnenja, da več žensk enega samega moškega mogoče popolnoma osreči, dočim ga prav gotovo osreči več pip. Seveda izgleda na prvi hip takšna trditev zelo čudna.

Pošten državljani sme imeti le eno ženo, a več pip. Če uporabljaš vedno isto pipo, ti neha tekni. Pri ženi je to baje čisto narobe: čim dalje jo imaš, tembolj ti tekne, to se pravi, tem rajše jo imaš — o čemur seveda niso vsi ljudje enako uverjeni.

Če zagledaš novo pipo, greš in jo kupiš. Pri ženskah to ne gre. Novi pipi lahko napolniš glavo s čemurkoli, takoj je zate vsa ognjevit in žareča, ženska pa... čim starejša je, tem gorkejša. Pipa pa se vendar ohladi in te pusti, da si vsaj oddahneš. Včasih postane pipa grenka in uporna, a hitro ji odvišješ glavo in jo brez stroškov urediš. A ženska? Če hočeš grenki in uporni ženski uravnati glavo, o saj veš, koliko truda te to stane. Predvsem pa: če se ene pipe naveličaš, vzameš drugo in nihče ti ne reče ničesar. Če se naveličaš žene, ves svet te nosi po zobeh.

Pravi prijatelj pipe ima pip cel harem, vseh vrst in velikosti, vseh barv in posebnosti. In vsako ljubi, dokler se mu pač ljubi; za vsako priliko si izbere drugo, a nobena ni zato ljubosumna. In kadar poljublja pipo, ta ničesar ne govori. Kvečjemu dremlje in smrči. Tega pri ženski ne doživiš. Vsaka govori prav takrat največ, kadar bi morala najbolj molčati. V družbi pipe, tudi več pip, lahko čisto mirno delaš, v družbi ženske pa ni mogoče. Pravijo da je zato uvedeno enoženstvo, ker more mož lažje izhajati s 25 pipami, nego z eno samo ženo.

Samo Turki imajo lahko več žen in mnogo čibukov. Turško sveto pismo takozvani «koran» trdi, da ženske nimajo duše in da imajo le to v glavi, kar jim mož vanjo zbaše, dober ali slab tabak, kakor v čibukih. A Mohamed se je zmotil, kajti pipe je pač mogoče ljubiti in pušiti, a ženske je mogoče le ljubiti, pušiti pa jih ne moreš. Res pa je, da je danes cel harem pip cenejši, nego ena sama žena, zlasti, če ni tvoja!

KAKO JE KAPLAN IZGANJAL HUDOBNEGA DUHA.

Iz sledeče zgodbe, posnete iz zapiskov zagrebškega kanonika Krčelića, napisanih v letu 1767., vidimo, da je duhovniška gospoda včasih še bolj sleparila priprosto ljudstvo kot sedaj.

V Gori pri Petrinjah na Hrvatskem so si leta 1765. vznemirjeni farani pripovedovali, da v eni tamošnjih hiš razgraja ponoči »hudobni duh«. Da jih kaplan pomiri, je šel predrznega duha izganjat. »Duh« pa se je razjezil nad preganjanjem in se preselil v gorsko župnišče. Tu se je prikazal v megli, ali mraku, imel celo nagovore in si krajšal čas z raznimi čudnimi zabavami, kakor z ropotanjem v podstrešju, itd.

Ko je slišala oblast o strašnem duhu, je poslala par uradnikov tja, da preiščejo zadevo in uverijo ljud-

stvo, da je to le delo kakega zlobnega človeka. Kmetje pa so se bali, da bi se duh nad njimi maščeval in so uradnike prepodili. Gorski župnik pa je šel v Zagreb k škofu in tako ginljivo povedal celo povest, da je celo škof bil trdno prepričan o resničnosti strašenja.

Kmetje so začeli ugibati o vzrokih in so dejali: to je gotovo »božja kazen«. Takrat se je po fari raznesla vest, da bero neki tam v bližini službujoči uradniki brezverske knjige in da je Bog kaznoval farane, ki kaj takega trpe. Kmetje so že hoteli navaliti na te uboge pare, ki se jim niti sanjalo ni, zakaj so se kmetje tako razjezili nanje, kar jih zadrži stara ženica iz fare in jim razloži kako da je pravzaprav s tistim preklicanim duhom. Povedala je začudenim kmetom, da je kaplan zaljubljen v dekle, ki je v tisti hiši stanovalo, kjer je »duh« prvotno strašil. Ker kaplan drugače ni mogel do svoje ljubice, je po neki tam stanujoči ženski uprizoril »razgrajanje hudobnega duha«. Prebivalci dotične hiše so v svojem praznovanju seveda takoj pobegnili, in namesto, da bi poskusili prijeti vraga za vrat, so naprosili kaplana, naj prežene »hudobnega duha« z blagoslovljeno vodo iz hiše. Kaplan je seveda potem s svojo ljubico cele noči »preganjal hudobnega duha«, domačinom pa rekel, da hoče duh dekletovo dušo.

Ker se mu je njegova zvijača tako dobro obnesla, je svojo farbarijo nadaljeval s tem, da je naprosil župnika, naj vzame od hudega duha preganjano deklico v župnišče. Da sta mogla tudi tu nemoteno uživati ljubezen, sta večkrat preganjala »duha« v župnišču. Kaplan je najel človeka, ki je hodil o polnoči pod okno župnišča klicat dekletovo dušo. Seveda je kaplan uredil tako, da je moralo dekle radi varnosti pred vragom spati pri kaplanu.

Ko so oblasti zvedele o razgrajanju hudobnega duha v župnišču in o ubogi preganjeni duši, ki se tamkaj skriva je bilo konec kaplanovih ljubezenskih naslad. Bil je prestavljen v drug kraj. Od tega časa pa je tudi hudobni duh miroval in ni več zahteval dekletove duše. Osamljeni revi so poiskali moža, uradnikom pa je bilo naročeno, da morajo o tem molčati, da narod ne izgubi zaupanja v božje namestnike.

OPERACIJE NA ŽIVALIH.

Ravnateljem ali lastnikom zverinjakov prizadevajo obolenja živali velike skrbi. Večidel obole živali na sopilih in na prebavilih. Bolezni na sopilih prinesejo živali večinoma že s seboj ali jih dobe, ker jim ne prija podnebje. V tem slučaju se ne da kaj prida pomagati in žival pogine. Pri želodčnih in črevesnih boleznih pa pomaga deloma izstradanje deloma zdravlila.

Mnogo je različnih slučajev poškodbe ali obolenja živali. Tako si je bila zlomila na Dunaju lepa čaplja dolgi klun ravno po sredi in ni mogla uživati vsled tega hrane. Bila bi poginila, da se ni zanimal zanjo nekdo, ki ji je naredil nov dolg kljun iz aluminijeve bronce. Čaplja bi bila živela še lahko dolga leta, ker ji je služil njen umetni kljun izborna, a spravila jo je s sveta zavist tovariša ptica, ki jo je umoril z enim samim hudim kljuvajem. — V hanovskem zverinjaku so operirali slona in so rabili tedaj prvič pri živalskih operacijah uspavilo. Velikih močnih živali vobče ne morejo rezati, ne da bi jih uspavali poprej, mlajše živali, tudi one velikih vrst, so bolj mirne in naravnost čudno je, koliko prenese kaka taka

žival, ne da bi se upirala; zdi se, da umeva, da ji bo koristilo to, kar delajo z njo. Močnemu staremu volku so uravnali zlomljeno kost, ne da bi ga bilo treba zvezati; sedel je mirno in opazoval pozornost, kaj se godi z njegovo nogo. Kdo se ni spomnil pri tem na leva, o katerem smo brali v šolski knjigi, da je pokazal svojo bolno šapo nekemu sužnju in da je bil vse življenje hvaležen in zvest sužnju, ki mu je izvlekel trn. Tudi operirane živali v zverinjakih gledajo nekam hvaležno v zdravnike, katera hvaležnost, če je občutijo res kaj, seveda ne bi branila, da ne bi raztrgala zverina zdravnika, ko bi mogla priti zdrava do njega. Povest o sužnju in levu je sicer zelo lepa, verjetna pa ni.

Prepirljivim opicam je treba odščipniti ostre zobe sekavce, s katerimi grizejo svoje tovariše. To se zgodi najlažje, če zajamejo orico v mrežo. Obvezane živali si odtrgajo rade z zobmi obvezo, zato dobe za vrat tako širok lesen ovratnik, da ne morejo z zobmi do obveze. Sploh pa ni potreba živalim zdravnika za vsako malenkost, ker je v njih velika odporna sila napram boleznim. Par dni posta pozdravi notranje bolezni, rane se celijo rade same od sebe, posebno če je živali mogoče, da jih obližuje. Majhni živali dihurjeve vrste je razgrizel njen sosed nogo. Žival je ležala več dni v miru in si je obližovala pridno nogo, ki se je prav lepo zarastla. Slučajev, da se zaraste zlomljena kost pri živali, ne da bi bilo treba obveze, je mnogo, posebno ptičje kosti so čudovito zarastljive, treba je samo, da miruje žival z zlomljeno kostjo. Splošno so opazili živinozdravniki, da škoduje živalim razburjenje pri operacijah, ki je v zvezi z ulovljenjem in držanjem. Pri jelenih v zverinjakih je često potreba operacije na rogovih. Jelena privabijo s krmom, mu vržejo urno močno vrv, trije močni možje ga drže, četrti mu odpili urno rogove. Bolnim zverinam ni nikdar mogoče vlti zdravila, ki ima količjak poseben duh ali slast, ravno zato pogine toliko zverin vsled notranjih boleznim.

Razno

× Najmlajši in najstarejši samomorilec. V Ameriki se je izvršilo lanskega leta okoli 20.000 samomorov. Zanimivo je, da so bili samomorilci zastopani iz vseh stanov in jako različnih starosti. Najstarejši samomorilec je bil star 100 let, a najmlajši pet let.

× Kaj so vse našli v kraljestvu egiptovskih faraonov. V grobiščih v Lahunu in Gurahu v zgornjem delu Egipta se vrše že dalje časa izkopavanja in muzej nekega vseučilišča v Ameriki je dobil od tam že več sto predmetov. Ena najposlednejših zanimivosti, katere je dobil omenjeni muzej, je model pivovarne, ki je star okoli 3700 let. Model je bil narejen okoli 1800. pred Kristusom in kaže, da je bilo pri njem zaposlenih okoli 12 oseb, ki so izdelovale pivo iz ječmena. Celu ječmenovih luščin so našli za kako pest. Med drugimi zanimivimi predmeti sta tudi dva čolna z vesli in jambori, ki sta »nosila duše mrtvih Egiptčanov preko Nila«. Dobilo se je tudi več kipov izrezanih iz lesa, ki predstavljajo delavce, prenašajoče žito.

× Ločitev zakona radi prekratke kiltje. Nedavno se je vršila pred dunajskim sodiščem zanimiva razprava, na kateri je igralo žensko krilo glavno vlogo. Neka Emica R. je vložila tožbo za ločitev zakona, češ da jo

mož vedno psuje, da nosi kratko krilo radi tega, da bi si osvojila druge moške. Zatrjevala je pred sodnikom, da nosi kratko krilo samo radi tega ker ji mož ne more ali noče kupiti novega, in da je vsled tega prisiljena, nositi svoja dekliška krila. Ona bi rada nosila tudi daljša krila, če bi ji mož kupil za to potrebno blago. Tudi mož je vložil radi vednih preprirov v hiši tožbo za ločitev zakona. Plača ne zadostuje, da bi kupoval nove obleke ter popolnoma uvideva, da mora žena nositi svoja oblačila iz dekliških let. Ne uvidi pa, čemu izbira baš najkrajša krila in najbolj prozorne nogavice. Lahko bi nosila tudi daljša, čeprav manj lepa krila, ker omoženi ženi ni treba, da bi se dopadla še komu drugemu kakor lastnemu možu. Sodnik je bil v zadregi ter je sklenil vprašati glede kratkega krila strokovnjake. Zaslišane ženske so izjavile, da je krilo prekratko, dočim so bili moški »strokovnjaki« mnenja, da je krilo popolnoma primerno. Ker pa sta oba želela ločitev zakona, je sodnik ugodil njihovi zahtevi.

× **Koliko ima človek las na glavi.** Dočim se pesniki bavijo z opevanjem ženskih las, se angleški učenjaki bavijo s tem, da preštejejo lase. Pri tem so dognali, da se nahaja na kvadratnem centimetru 100 las, kar pomeni, da ima človek vsega skupaj na glavi približno 120.000 las. Plavalci imajo nekaj več las, okoli 140.000, rjavolasci pa manj, namreč samo okoli 90.000.

× **Čudna oporoka tovarnarja mila.** V Trstu je umrl te dni tovarnar mila Braunstein. V svoji oporoki je določil, da morajo njegovo mrtvo truplo postaviti na oder iz mila v njegovi tovarni. Na obleko mu morajo obesiti vsa odlikovanja, katera je bila prejela njegova tvornica, prekriti pa ga morajo z italijansko in tržaško zastavo.

× **Beda ruskih bolniških strežnic.** Mesečna plača bolniške strežnice v občinski bolnici v Moskvi znaša manj kot pa stane kos mila v ruskem glavnem mestu. Ta presenetljivi vzgled čudnega razmerja med plačo

in živlenskimi stroški v ruskem glavnem mestu je razviden iz nekega poročila, katero je objavila posebna komisija, ki je bila poslana v Rusijo od zdravstvene komisije zveze narodov. Komisija pravi, da stane v Moskvi kos mila 8500 rubljev, da pa dobivajo bolniške strežnice v mestni bolnici le po pet tisoč rubljev na mesec in da se morajo poleg tega zadovoljiti še s pomanjkljivo hrano. Beda in revščina, ki jo je videti v ruskih bolnicah, katere je komisija obiskala, je napravila na člane komisije globok utis. Kljub temu pa, je komisija izjavila, je občinska bolnica dobro vodena in so nad vse požrtvovalni oni, katerim je poverjena oskrba bolnikov, posebno bolnih otrok.

Za smeh in kratek čas

Lovske...

Stopil sem zadnjič v neko trgovino v Radovljici po nekaj rožin. Notri sta bila ravno Česnov Jurček ter Brglezov Sima in sta si pripovedovala svoje lovske doživljaje. Jurček je pripovedoval: »Pri Novem mestu se mi je enkrat primerilo, da sem srečal volka in ker nisem imel pri sebi nobenega orožja, sem ga z dežnikom prebodel na zemljo, da je poginil.«

Sima pa reče: »To ni nič. Jaz sem enkrat pri Novi Štifti blizu Gornjega grada srečal medveda in tudi nisem imel nobenega orožja pri sebi. Ali misliš, da sem se kaj ustrašil? Kaj še. Zgrabil sem medveda z vsako roko za eno čeljust in mu držal gobec odprt toliko časa, da je medved vsled lakote poginil.«

Ponosna gospodinja.

»Jaz sem veliko boljša gospodinja, kot je bila moja kuharica,« je rekla mlada zakonska žena, »ko je ona kuhala, so gostje vse pojedli, sedaj, ko kuham jaz, pa več kot polovica ostane.«

Dva sovražnika naenkrat.

Če hočeš dobiti naenkrat dva sovražnika, reci dvema grdim ženskama, da sta si podobni.

Prikupljiv mož?

Žena: »To ti lahko rečem: Če ti jaz umrjem, take žene ne boš več dobil!«

Mož: »Kdo pa ti pravi, da bi spet hotel imeti tako ženo?«

Katera je lepa ženska?

Lepa je ponavadi ona ženska, o kateri vse druge pravijo, da ni lepa.

Razložek med steklenico žganja in denarnico.

Štrkljač: »Kakšen je razložek med steklenico žganja, ki jo nosiš v žepu, in tvojo denarnico?«

Švedrač: »Steklenica je polna, a denarnica prazna.«

Ženski količek

PAR ČEŠKIH JEDI.

Vsak narod ima svoje posebne ali posebno pripravljene jedi, ki se razlikujejo od kuhinjskih proizvodov sosedov. Kitajci imajo svoj riž, Angličji svoje prudingge, Napolitanec makarone, Italijan polento, Slovenec žganjce, štruklje kranjske klobase, kašo itd., Čeh pa ima knedle, buhte, livance, vanačke in še druge polizke, ki se tudi slovenskim žolodcem kaj imenitno priležejo.

Knedli ali knedliki, kakor jih nazivajo naši severni bratje, so na Češkem ravno tako pogosta jed kakor pri nas žganjci. Gospodinja bi brez njih res ne vedela kaj početi. Vsak dan so vsaj enkrat na mizi. Ker so zelo dobri in tečni, bi tudi pri nas zaslužili večjo razširjenost. Delajo se pa tako: Na pol kile moke se da malo masla, na primer kakor za eno kurje jajce, potem se osoli in prida tri ali štiri rumenjake in mleka toliko, da se napravi srednje testo, ki ne sme biti ne prerediti, ne pretrdo. Ko je testo že dobro pregneteno, se pridastja dve, na koščke zrezani in na maslu malo opečeni žemlji, ter se vse še enkrat dobro zmeša. Žemlji ali kruh se ne smejo prej namakati, ampak se jih da kar suhe v testo. Testo mora potem odpočiti vsaj eno uro, nato se naredi zelo veliki knedli, skoraj kakor otročja glava in se kuhajo v močno kipeči vodi pol ure. Včasih se malo privzdignejo, da se ne primejo lonca. Nato se odcede, narežejo na kose, omastijo in posipajo z

DRAGOCENOST VSAKE HIŠE

je prijetno dišči »Elsafluid« lekar- narja Fellerja. »Elsafluid« je najboljše sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celotnega telesa ter se uporablja kot lepotilo (kosmetikum) za nego zob, zobnega mesa, ust, glave itd. »Elsafluid« je močnejši in boljši kakor francosko žganje. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštnino vred 48 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

Kaj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

drobtinami, katere smo na maslu dobro prepekli. — Pa tudi brez masla, brez mleka in samo z enim jajcem so knedli tečni in okusni. Jedo se s kislim zeljem, s klobasami ali slanino. Čehi delajo kislo zelje malo drugače kakor mi, bolj sladko. Preden ga pristavijo k ognju ga operejo in pridenejo par koščkov sladkorja. Nekaterim pa je naše zelje, ki je res »kislo« še bolj všeč.

Nadalje so tudi buhte prav delikatno pecivo. Osobito otroci jih imajo zelo radi. Na pol kile moke se da 12 dek masla, trije rumenjaki, 7 dek sladkorja, malo limonove kože, 2 do 3 deke kvasa in nekaj mlačnega mleka. Testo se osoli, dobro pretolče in pusti, da se vzdigne. Potem se odrezavajo koščki testa proč, napolnijo z marmelado, z makom ali sladkim sirom, polagaja na pladenj in se denejo peči. Pečeni so lepo rjavo zlati in dišeči. Čehinje polnijo buhte zelo pogosto z domačim sirom, ki si ga lahko vsaka gospodinja iz kislega mleka napravi. Na pol kilograma sira se da 10 dek masla, 20 dek sladkorja, trije rumenjaki, 7 dek zribanih mandeljev, 7 dek rožin in iz treh beljakov sneg. — Buhte se lahko polnijo tudi z orehi in rožiči. — Za domačo potrebo so buhte dobre tudi brez mleka, jajc, mandeljev in rožin.

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepotilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistilnega in osvežujočega delovanja kar najboljše. Ravno tako je priljubljen kot kremo, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. »Elsafluid« je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljše sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z zame- tom in poštnino za vsakogar:

3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 48 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 168 K
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic. 280 K
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic. 396 K
POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar za- prej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očena po 5 K in K 7-30;
Elsa mentolni klinčič 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K;
pravo Elsa ribje olje 85 K; Elsa ustna voda 35 K;
Elsa kolonjska voda 41 K; Elsa šumski miris 41 K;
glicerin po 6 in 30 K; Lysol, Lysosol 30 K; Ni- neški čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar.
STUBICA donja, Elsatrg št. 360
40—1 (Hrvaško). 48/144/Hb

Varčna gospodinja
rabi edino

GAZELA MILO

ki je najboljša
in najcenejša!

Oglas.

Na državnem veleposestvu Belje v Baranji

je prostih več služb, in sicer mesta

**nadkravarjev (Oberschweizer), kra-
varjev, volarjev, kovačev in sploh
poljedelskih delavcev.**

Te službe so stalne in dobijo nameščenci poleg primerne denarne plače še prosto stanovanje kakor tudi znatne dodatke v hrani itd.

Stalnost službe je zajamčena po pragmatiki, ki velja za vse stalno nastavljene.

Direkcija se bo ozirala samo na res sposobne in pridne delavce.

Prijave je treba nasloviti na **Glavno Direkcijo Državnog
Dobra „Belje“, Lak, Baranja.** Broj 1733.

Delniška glavnica:
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje naj- kulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.